

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙΙ:
Το νέο κανονιστικό πλαίσιο,
μεταβολές και επιδράσεις στο Τραπεζικό σύστημα

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΑΛΕΞΙΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΟΥΤΟΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 2012

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ III:
Το νέο κανονιστικό πλαίσιο,
μεταβολές και επιδράσεις στο Τραπεζικό σύστημα

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΑΛΕΞΙΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΟΥΤΟΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 2012

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	5
Abstract	7
Ευχαριστίες.....	9
Κατάλογος Πινάκων	10
Κεφάλαιο 1^ο Επιτροπή της Βασιλείας....	11
1.1 Λειτουργία των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων	11
1.2 Εξελίξεις στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα	13
1.3 Η Επιτροπή της Βασιλείας.....	15
1.4 Σύμφωνο Βασιλείας I	17
1.5 Σύμφωνο Βασιλείας II	19
1.5.1 Πυλώνας I: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις.....	21
1.5.2 Πυλώνας II: Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης	24
1.5.3 Πυλώνας III: Πειθαρχία της Αγοράς.....	26
1.6 Σύμφωνο Βασιλείας III	27
Κεφάλαιο 2^ο: Βασιλεία III	31
2.1 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα μετά την Κρίση του 2010.....	31
2.2 Κανονιστικό Πλαίσιο Βασιλείας III	32
2.2.1 Διατάξεις.....	32
2.2.2 Καινοτόμα Στοιχεία	35
2.3 Χρονοδιάγραμμα Εφαρμογής Βασιλείας III	36
2.4 Επιπτώσεις Βασιλείας III στα Χρηματοοικονομικά Ιδρύματα.....	38
2.5 Επιπτώσεις Βασιλείας III στην Οικονομία	39
Κεφάλαιο 3^ο: EFG EUROBANK ERGASIAS A.E	41
3.1 Εισαγωγή	41
3.2 Κεφ. Επάρκεια & Διαχ. Κινδύνων EFG EUROBANK ERGASIAS A.E	42
3.3 Stress Test EFG EUROBANK ERGASIAS A.E	44
3.4 Ανάλυση Αριθμοδεικτών EFG EUROBANK ERGASIAS A.E	45
3.5 Σύγκριση EFG EUROBANK ERGASIAS A.E. με άλλα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	52
Κεφάλαιο 4^ο: Συμπεράσματα	61
4.1 Συμπεράσματα	61
4.2 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	63
Βιβλιογραφία	65

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται μια ουσιαστική ανασκόπηση και ανάλυση του ρυθμιστικού πλαισίου που εφαρμόστηκε τα τελευταία χρόνια στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, μέσα από τις Διατάξεις των Συμφώνων της Επιτροπής της Βασιλείας. Γίνεται μια αναδρομή στις αρχικές Διατάξεις που συμφωνήθηκαν και εφαρμόστηκαν μέσα από το Σύμφωνο της Βασιλείας I, που επικυρώθηκε το Δεκέμβριο του 1987 και ξεκίνησε την εφαρμογή του τον Ιούλιο του 1988, ενώ στη συνέχεια γίνεται αναφορά στις Διατάξεις του Συμφώνου της Βασιλείας II. Το Σύμφωνο της Βασιλείας II, που συμφωνήθηκε το 1999, στηρίχθηκε στη λειτουργία τριών (3) Πυλώνων, με τον πρώτο Πυλώνα να αναφέρεται στον υπολογισμό των ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, με την προσθήκη απαιτήσεων για κάλυψη, έναντι του λειτουργικού κινδύνου και της προστασίας των καταθετών. Ο δεύτερος Πυλώνας κάνει λόγο για την εφαρμογή μιας διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης της επάρκειας των εσωτερικών συστημάτων μέτρησης και ελέγχου των κινδύνων των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ με τον τρίτο Πυλώνα ενισχύεται η πειθαρχία των πιστωτικών ιδρυμάτων, μέσω της καθιέρωσης κανόνων γνωστοποίησης οικονομικών και άλλων στοιχείων.

Στη συνέχεια της μελέτης, γίνεται μια περισσότερο εμπειριστατωμένη και τεκμηριωμένη ανάλυση στο Σύμφωνο της Βασιλείας III, το οποίο είναι και αυτό που πρόκειται να εφαρμοστεί στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές συναλλαγές και στα πιστωτικά ιδρύματα ανά τον κόσμο. Το Σύμφωνο της Βασιλείας III, προέκυψε ως συνέπεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτική κρίσης που ξέσπασε το 2007. Σκοπός του είναι η θωράκιση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε παρόμοια φαινόμενα έλλειψης ρευστότητας, αλλά και στην προαγωγή της διαφάνειας των στοιχείων που κατέχουν και αποδίδουν τα πιστωτικά ιδρύματα. Στην ανάλυση που ακολουθεί αναφέρονται όλες οι Διατάξεις που περιλαμβάνονται στο Σύμφωνο της Βασιλείας III, αλλά και τα καινοτόμα στοιχεία τα οποία εισάγονται σε ότι έχει να κάνει με την προστασία και την εύρυθμη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Παράλληλα γίνεται μια εξέταση των επιπτώσεων που θα επιφέρει το νέο αυτό Σύμφωνο στη λειτουργία, τόσο των πιστωτικών ιδρυμάτων, όσο και της πραγματικής οικονομίας.

Η μελέτη κλείνει με την επιλογή εξέτασης ενός ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος, της EFG Eurobank Ergasias A.E., ενός μεγάλου οργανισμού με σημαντική παρουσία όχι μόνο

στην Ελλάδα, αλλά και γενικότερα στο χώρο της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Ειδικότερα, εξετάζεται η κεφαλαιακή επάρκεια και η διαχείριση των κινδύνων της EFG Eurobank Ergasias A.E. μεταξύ των ετών 2005 – 2011, καθώς και η επίδοση που είχε το συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα, κατά τη διάρκεια των Stress Tests, που διενεργήθηκαν το 2011, μεταξύ 91 πιστωτικών ιδρυμάτων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι σημαντικότεροι αριθμοδείκτες, που απεικονίζουν την πορεία που διέγραψε το εξεταζόμενο πιστωτικό ίδρυμα, μεταξύ των ετών 2005 – 2010, ενώ γίνεται και η σύγκριση όλων των οικονομικών μεγεθών που αποτυπώθηκαν και αφορούν την EFG Eurobank Ergasias A.E., με τα τέσσερα (4) σημαντικότερα και μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας.

Λέξεις κλειδιά:

Βασιλεία I, Βασιλεία II, Βασιλεία III, Ρευστότητα, Ίδια Κεφάλαια, Μόχλευση, Κεφαλαιακές Απαιτήσεις

Abstract

In this study we attempted to make a substantial review and analysis of the regulatory framework applied in recent years, in the international financial system, through the Provisions and Agreements of the Basel Committee. We proceed to a flashback into the first agreed Provisions, agreed and implemented through the Basel Accord I, ratified in December of 1987 and began its implementation, in July 1988. Next we refer to Basel Accord II, which was agreed in 1999 and based on the operation of three (3) Pillars. The first Pillar refers to the calculation of minimum capital requirements for credit risk, by adding requirements for coverage against operational risk and protection of depositors. The second Pillar refers to the implementation of a supervisory review process of the adequacy of internal systems for measuring and controlling the risks of financial institutions, while the third Pillar enhances the discipline of financial institutions through the establishment of economic disclosure rules and other elements.

Next the study become more detailed and analyses more the Basel Accord III, which is going to be applied in the international financial transactions and in the financial institutions around the world. Basel Accord III, emerged as a result of the global financial crisis that erupted in 2007. The purpose of Basel Accord III is to shield the banks in similar phenomena lack of liquidity and also to promote transparency of information held and pay by credit institutions. Into the analysis that follows we list all the provisions contained in the Basel Accord III, and the innovative elements introduced into it that has to do with the protection and proper operation of credit institutions. Alongside we make an examination of the impact that the new Provisions will make on the operation of credit institutions and on to the real economy.

This study concludes with the examination of a selected Greek institution, of EFG Eurobank Ergasias S.A., a large organization with a strong presence not only in Greece but also in the general area of Southeastern Europe. Specifically, we examine the capital adequacy and risk management of EFG Eurobank Ergasias S.A., between the years 2005 – 2011 and the attitude the credit institution had during Stress Tests conducted in 2011, between 91 financial institutions throughout European Union. Next we look at the major indexes, illustrating the path of the credit institution concerned between the years 2005 – 2010 and we compare them with four (4) major and biggest banks in Greece.

Keywords:

Basel Accord I, Basel Accord II, Basel Accord III, Liquidity, Equity, Leverage, Capital Requirements

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου Δρ. Ευάγγελο Πούτο για τις πληροφορίες και τις χρήσιμες παρατηρήσεις του.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 2.1: Χρονοδιάγραμμα Εφαρμογής – Ρυθμιστική Φάση	Σελ: 37
Πίνακας 3.1: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας EFG Eurobank Ergasias (2005 – 2011)	Σελ: 43
Πίνακας 3.2: Ανάλυση Αριθμοδεικτών EFG Eurobank Ergasias (2005 – 2010)	Σελ: 47
Πίνακας 3.3: Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας (2005 – 2011)	Σελ: 52
Πίνακας 3.4: Return On Assets (R.O.A.) (2005 – 2010)	Σελ: 52
Πίνακας 3.5: Return On Equity (R.O.E.) (2005 – 2010)	Σελ: 53
Πίνακας 3.6: Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου (2005 – 2010)	Σελ: 54
Πίνακας 3.7: Αριθμοδείκτης Κόστους - Εσόδων (2005 – 2010)	Σελ: 55
Πίνακας 3.8: Αριθμοδείκτης Χορηγήσεων – Καταθέσεων (2005 – 2010)	Σελ: 56
Πίνακας 3.9: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας Συνόλου Ενεργητικού (2005 – 2010)	Σελ: 57
Πίνακας 3.10: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (2005 – 2010)	Σελ: 58
Πίνακας 3.11: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (2005 – 2010)	Σελ: 59
Πίνακας 3.12: Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού (2005 – 2010)	Σελ: 59
Πίνακας 3.13: Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού (2005 – 2010)	Σελ: 60

Κεφάλαιο 1^ο

Επιτροπή της Βασιλείας

1.1 Λειτουργία των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων

Τα πιστωτικά ιδρύματα αποτελούν τους κυριότερους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς στις οικονομίες όλων των κρατών, όλων των οικονομιών. Οι οργανισμοί αυτοί έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν όλα τα είδη των χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών. Ο επίσημος ορισμός των πιστωτικών ιδρυμάτων αποδίδεται σύμφωνα με το Νόμο 5076/1931, περί Ανωνύμων Εταιρειών και Τραπεζών. Ειδικότερα, «Τράπεζες είναι οι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως έτερου σκοπού αυτών, δέχονται κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών» (Γ. Προβόπουλος – Π. Καπόπουλος, 2001).

Για την ίδρυση ενός πιστωτικού ιδρύματος στην Ελλάδα απαιτείται ελάχιστο αρχικό μετοχικό κεφάλαιο ύψους 18 εκατομμυρίων ευρώ. Το υπό ίδρυση πιστωτικό ίδρυμα καταθέτει στην Τράπεζα της Ελλάδος το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο, πριν από τη χορήγηση της άδειας λειτουργίας του. Το απαιτούμενο ύψος των εποπτικών κεφαλαίων του κάθε πιστωτικού ιδρύματος προσδιορίζεται σε καθημερινή βάση σύμφωνα με τους κινδύνους που αυτό αναλαμβάνει, έχοντας ως γνώμονα τους κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας που τίθενται κάθε φορά από τις Εποπτικές Αρχές.

Σε γενικές γραμμές, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που μπορούν να προσφέρουν τα πιστωτικά ιδρύματα είναι:

- Χορήγηση πιστώσεων συμπεριλαμβανομένων και των πράξεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.
- Αποδοχή των καταθέσεων των πελατών ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων.
- Διενέργεια πληρωμών και μεταφορά κεφαλαίων.
- Πράξεις χρηματοδοτικής μίσθωσης (Leasing).
- Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
- Έκδοση και διαχείριση μέσω πληρωμής.
- Διενέργεια συναλλαγών για το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα ή για τους πελάτες του. Η διενέργεια των συναλλαγών αυτών μπορεί να γίνεται μέσα από διάφορους

μηχανισμούς όπως είναι, τα αξιόγραφα, τα προθεσμιακά συμβόλαια χρηματοπιστωτικών τίτλων, το συνάλλαγμα, οι συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων, καθώς επίσης και οι κινητές αξίες.

- Συμμετοχή στην έκδοση τίτλων ή στην παροχή συναφών υπηρεσιών και ειδικότερα, των υπηρεσιών αναδόχου εκδόσεων τίτλων.
- Μεσολάβηση στις διαπραγματευτικές αγορές.
- Εκμίσθωση θυρίδων.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους πελάτες τους σχετικά με τη διάρθρωση και τη διαχείριση των κεφαλαίων τους, ή ακόμη και τη χάραξη στρατηγικής σε θέματα επιχειρήσεων, όπως είναι οι συγχωνεύσεις, οι εξαγορές, κλπ.
- Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών.
- Διαχείριση των χαρτοφυλακίων των πελατών που μπορεί να περιλαμβάνουν καταθέσεις, ομόλογα, μετοχές, κλπ.
- Τέλος, παροχή εμπορικών πληροφοριών που μπορεί να περιλαμβάνουν και υπηρεσίες πιστοληπτικής ικανότητας ενός συνεργάτη του πελάτη.

Μια από τις βασικότερες λειτουργίες των πιστωτικών ιδρυμάτων, στο σύγχρονο χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ των αποταμιευτών και των πιστούχων. Η κύρια δραστηριότητα των πιστωτικών αυτών ιδρυμάτων είναι η άντληση κεφαλαίων και η παράλληλη παροχή αυτών, με κάθε μορφή επένδυσης, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Τα πιστωτικά ιδρύματα διαχειρίζονται τα στοιχεία του Παθητικού του Ισολογισμού των ελλειμματικών αυτών μονάδων και ειδικότερα, τις υποχρεώσεις τους αλλά και τις καταθέσεις τους (λογαριασμοί όψεως, ταμιευτηρίου, προθεσμίας, κλπ.), ώστε μέσα από αυτή τη διαδικασία να δημιουργήσουν απαιτήσεις, με χρηματοδοτήσεις, χρεόγραφα, κλπ. στο Ενεργητικό των Ισολογισμών τους.

Ο Ισολογισμός αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για την απεικόνιση της λειτουργίας ενός πιστωτικού ιδρύματος (Χ. Ναούμ, 1994). Αναφέρει σημαντικές πληροφορίες αναφορικά με το σύνολο των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού. Το Ενεργητικό ενός Ισολογισμού περιλαμβάνει τις απαιτήσεις του πιστωτικού ιδρύματος, δηλαδή τα χρηματικά διαθέσιμα, τα αξιόγραφα, τις ομολογίες, κλπ. Από την άλλη πλευρά, το Παθητικό του Ισολογισμού ενός πιστωτικού ιδρύματος περιλαμβάνει τις καταθέσεις όψεως, τις

προθεσμιακές καταθέσεις, κλπ. Τέλος, τα Ίδια Κεφάλαια του πιστωτικού ιδρύματος περιλαμβάνουν το μετοχικό κεφάλαιο αυτού, το αποθεματικό, κλπ. Σε γενικές γραμμές, ο Ισολογισμός ενός πιστωτικού ιδρύματος απεικονίζει σε μια δεδομένη χρονική στιγμή τη χρηματοοικονομική κατάσταση του ιδρύματος. Η σχέση που ισχύει σε μια κατάσταση Ισολογισμού είναι:

$$\text{Σύνολο Απαιτήσεων} = \text{Σύνολο Υποχρεώσεων} + \text{Ίδια Κεφάλαια} \quad (\text{σχέση 1.1})$$

Μια τέτοια σχέση έχει επέλθει ύστερα από την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων του πιστωτικού ιδρύματος με χρήματα που προήλθαν από το μετοχικό κεφάλαιο, από τα αδιανέμητα κέρδη των μετόχων, αλλά και από τα χρέη του ιδρύματος, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα προς τους πιστωτές του ιδρύματος.

1.2 Εξελίξεις στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Η υιοθέτηση του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος (ευρώ - €) από τις χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2001 ευνόησε το μετασχηματισμό του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Παράλληλα με την είσοδο του ενιαίου νομίσματος, έλαβαν χώρα και σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές, μέσω διατραπεζικών και κοινοτικών οδηγιών. Οι μεταβολές αυτές περιόρισαν το μεσολαβητικό ρόλο που είχαν τα τραπεζικά ιδρύματα, ενισχύοντας ταυτόχρονα τη χρηματοδοτική λειτουργία των κεφαλαιαγορών. Όλες αυτές οι εξελίξεις είχαν σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα των εταιρειών συλλογικών επενδύσεων, των εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης, αλλά και των εταιρειών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (ICAP, 2006).

Με την πάροδο των ετών, η είσοδος των νέων τεχνολογιών στην πληροφορική και στις τηλεπικοινωνίες είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του μέσου κόστους παροχής τραπεζικών υπηρεσιών, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τα κίνητρα των εταιρειών για συγχωνεύσεις και εξαγορές. Παράλληλα με τις εξελίξεις αυτές, τα προϊόντα των τραπεζικών ιδρυμάτων αποκτούν ακόμη περισσότερα τυποποιημένα χαρακτηριστικά, με τις τραπεζικές αγορές να γίνονται ολοένα και πιο ανταγωνιστικές. Μια ακόμη σημαντική εξέλιξη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι και η εφαρμογή, από το 2005, των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έχει σημαντική επίδραση στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων μεγάλου μεγέθους, υπό τις προϋποθέσεις ότι διαθέτουν

ισορροπημένο ισολογισμό. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι υπάρχει αυξημένη ζήτηση για τα πιο εξελιγμένα μέσα χρηματοδότησης, μέσου ή μακροπρόθεσμου ορίζοντα, παράλληλα με την ύπαρξη χαμηλών επιτοκίων. Οι κυριότερες εξελίξεις, που αφορούσαν τα προϊόντα επενδύσεων και αποταμίευσης είναι η φορολογική εξομοίωση των *repos* με τις υπόλοιπες καταθέσεις, με συνέπεια να υπάρχει σταδιακή μείωση των επενδύσεων στα προϊόντα αυτά.

Αναφορικά με τα πιστωτικά προϊόντα, μέσα στα τελευταία έτη, η σημαντικότερη ίσως εξέλιξη ήταν η κατάργηση του Ειδικού Φόρου Τραπεζικού Εργασιών (Ε.Φ.Τ.Ε.), ύστερα από το 2000 και η απελευθέρωση της καταναλωτικής πίστης το 2003. Η επίδραση από την απελευθέρωση της καταναλωτικής πίστης ήταν η μεταβολή στην κατανομή της αγοράς μεταξύ των πιστωτικών καρτών, αλλά και των υπολοίπων προσωπικών και καταναλωτικών δανείων. Μια ακόμη σημαντική εξέλιξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος ήταν και η εφαρμογή του διατραπεζικού συστήματος «Τειρεσίας», από το 2003, μέσω του οποίου ομαλοποιήθηκε η κατάσταση στον κλάδο της χρηματοπιστωτικής πίστης. Μέσω του συστήματος αυτού είναι περισσότερο εφικτή η αξιολόγηση των δανειοληπτών, με βάση πραγματικά στοιχεία πιστωτικής συμπεριφοράς και όχι απλών δηλώσεων των δανειοληπτών.

Από το Νοέμβριο του 2005 στο χώρο της κεφαλαιαγοράς του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), ξεκινούν τη λειτουργία του οι κατηγορίες επενδύσεων «Μικρής», «Μεσαίας» και «Μεγάλης» Κεφαλαιοποίησης. Οι διαφορές στην Κεφαλαιαγορά που υπάρχουν πλέον με την περίοδο 1998 – 2000 είναι αξιοσημείωτες και οφείλονται κυρίως στην εφαρμογή πιο αυστηρών μέτρων στη διεκπεραίωση επενδυτικών συναλλαγών, ώστε να διασφαλιστούν οι υποψήφιοι και νυν επενδυτές. Πλέον όλες οι συναλλαγές πραγματοποιούνται με βάση οικονομικά κριτήρια, βάσει επιχειρηματικών επενδυτικών σχεδίων, ενώ παράλληλα ελαχιστοποιούνται και όλες εκείνες οι ενέργειες που έχουν σαν στόχο το εύκολο κέρδος με συνέπεια τη στρέβλωση της αγοράς.

Εξετάζοντας το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα από την πλευρά των εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων διαπιστώνεται ότι, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1991 – 2001 υπήρξε μεγάλη συγκέντρωση αυτών. Τα αλλοδαπά τραπεζικά ιδρύματα που λειτουργούσαν στον ελλαδικό χώρο και παρείχαν υπηρεσίες κυρίως προς επιχειρήσεις μείωσαν σημαντικά τις δραστηριότητές τους ή ακόμη αποχώρησαν, εντάσσοντας τις κινήσεις τους αυτές στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης των διεθνών τους δραστηριοτήτων. Το δίκτυο αυτό των αλλοδαπών τραπεζών απορροφήθηκε από τα μικρά και μεσαία ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία αποσκοπούσαν στη διεύρυνση του δικτύου τους ή ακόμη και στην απόκτηση ειδικών υπηρεσιών, που δεν κατείχαν πριν. Από την άλλη πλευρά, τα πιο μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα

βελτίωσαν τη θέση τους, είτε μέσω των εξαγορών (Τράπεζα Πειραιώς και EFG Eurobank), είτε μέσω των συγχωνεύσεων (Alpha Bank – Ιονική).

Όλες αυτές οι αλλαγές στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ευκαιριών ίδρυσης νέων τραπεζικών ιδρυμάτων, όπως ήταν η Nova Bank, η First Business Bank, η Marfin Bank, κλπ. Παράλληλα με τον ιδιωτικό τομέα υπήρξε και ανασύσταση στον ευρύτερο δημόσιο τραπεζικό τομέα. Υπήρξαν ιδιωτικοποιήσεις (Εμπορική Τράπεζα), εξαγορές (Ιονική Τράπεζα), αλλά και μετοχοποιήσεις (Ταχυδρομικό Ταμειστήριο). Οι αλλαγές αυτές ήρθαν ως συνέπεια της πίεσης που ασκήθηκε από τις χρηματοοικονομικές εταιρείες, αλλά και από τον ανταγωνισμό των τραπεζικών ιδρυμάτων του εξωτερικού. Κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη για την εξυγίανση των τμηματοποιημένων τους δραστηριοτήτων αλλά και η ενασχόλησή τους με όλο το φάσμα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Σε μια ενιαία γεωγραφικά αλλά και λειτουργικά περιοχή που λέγεται πλέον Ευρωπαϊκή Ένωση, τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα είχαν την ανάγκη βελτίωσης της θέσης τους, γεγονός που ευνόησε και τις κινήσεις εξαγορών και συγχωνεύσεων. Ο στόχος των διοικήσεων των τραπεζικών ιδρυμάτων ήταν να συμμετέχουν με ισότιμους ανταγωνιστικούς όρους στην αγορά χρηματοοικονομικών υπηρεσιών της ζώνης του Ευρώ. Παράλληλα ήθελαν να δικαιολογήσουν τη χρηματοδότηση των μεγάλων επενδύσεων σε νέες τεχνολογικές εφαρμογές, οι οποίες όμως θα πρέπει να υποστηρίζουν ένα ελάχιστο όριο συναλλαγών, προκειμένου να ευσταθεί οικονομικά η χρήση τους. Τέλος, τα τελευταία έτη τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα παρουσιάζουν πολύ σημαντική δραστηριότητα και στο εξωτερικό και ειδικότερα σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Τουρκία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Αλβανία), είτε μέσω εξαγορών άλλων τραπεζικών ιδρυμάτων, είτε μέσω ίδρυσης θυγατρικών.

1.3 Η Επιτροπή της Βασιλείας

Η λειτουργία της εποπτείας των τραπεζικών ιδρυμάτων παρουσιάζει μεγάλη ιστορία διαχρονικά, ασκώντας ουσιαστική πολιτική. Ειδικότερα κατά τη διάρκεια της μεγάλης παγκόσμιας ύφεσης της δεκαετίας του 1920, όπου υπήρξε μεγάλος αριθμός πτωχεύσεων τραπεζικών ιδρυμάτων, οι οικονομικές αρχές επιδίωξαν αυτού του είδους την εποπτεία. Ο κυριότερος λόγος εφαρμογής της τραπεζικής εποπτείας ήταν η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του αποταμιευτικού κοινού έναντι των τραπεζικών ιδρυμάτων. Μετά τη

δεκαετία του 1930 υπάρχει μείωση του προβλήματος πτωχεύσεων των τραπεζικών ιδρυμάτων, με παράλληλη όμως μείωση της έντασης του εποπτικού ελέγχου. Όμως τη δεκαετία του 1970 οι τραπεζικές κρίσεις γίνονται πάλι έντονες και πιο συχνές, σε ένα διεθνοποιημένο τραπεζικό περιβάλλον. Η κατάρρευση του γερμανικού τραπεζικού ιδρύματος Herstatt, το 1974, αλλά και του αμερικάνικου τραπεζικού ιδρύματος Franklin National κίνησε το ενδιαφέρον των οικονομικών αρχών να στραφούν στην αλληλεξάρτηση των επιμέρους τραπεζικών συστημάτων. Αυτές οι εξελίξεις είχαν ως συνέπεια τη δημιουργία της Επιτροπής για την Τραπεζική Εποπτεία, υπό την αιγίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Αυτή η Επιτροπή ήταν ουσιαστικά ο πρόδρομος της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (<http://www.bis.org/>).

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, ή αλλιώς «Επιτροπή της Βασιλείας», ιδρύθηκε το 1974 και συμμετείχαν δεκατρία (13) κράτη (Βέλγιο, Καναδάς, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ιαπωνία, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής). Τα κράτη αυτά εκπροσωπούσαν από επικεφαλείς κεντρικών τραπεζών, αλλά και από εκπροσώπους άλλων εποπτικών αρχών. Η «Επιτροπή της Βασιλείας» εδρεύει και συνεδριάζει κάθε τρεις (3) μήνες στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, η οποία και της παρέχει γραμματειακή υποστήριξη. Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής της Βασιλείας σήμερα είναι ο κύριος Stefan Walker και έδρα της Επιτροπής ορίζεται η πόλη Βασιλεία της Ελβετίας. Οι κανόνες που θεσπίζει η Επιτροπή της Βασιλείας δεν είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν, μιας και μπορούν να χαρακτηριστούν ως κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστων πρακτικών, οι οποίες όμως μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή από τις εποπτικές αρχές της κάθε χώρας.

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την επίτευξη της αποστολής της προωθεί, στηρίζει και διευκολύνει την ανάπτυξη του διαλόγου ανάμεσα στα κράτη – μέλη της ένωσης της, σε ζητήματα τραπεζικής εποπτείας. Ο κυριότερος σκοπός μιας τέτοιας πολιτικής είναι η δημιουργία και η προώθηση ομοιόμορφης ερμηνείας διαφόρων εννοιών, σε σχέση με το διατραπεζικό σύστημα και τη λειτουργία του, έτσι ώστε να διαμορφωθεί, σε παγκόσμιο επίπεδο, μια αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία. Τα βασικά εργαλεία που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή της Βασιλείας για την επίτευξη του σκοπού της είναι (Γκόρτσος Χ., 2006):

1. Ανταλλαγή πληροφοριών για ρυθμίσεις θεμάτων εποπτείας σε θέματα εποπτείας σε εθνικό επίπεδο.

2. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κανόνων αλλά και των τεχνικών εποπτείας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.
3. Θέσπιση ελάχιστων προτύπων και κανόνων εποπτείας, σε διάφορες δραστηριότητες και σε ποικίλα θέματα, ανάλογα με την ανάγκη που κάθε φορά παρουσιάζεται.

Στη συνέχεια, και αφού η Επιτροπή λάβει τις τελικές της γνωματεύσεις, ενημερώνει όλους του Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των δεκατριών κρατών – μελών και ζητά από αυτούς την υπογραφή τους, μέσω της οποίας θα στηριχθούν οι αποφάσεις και θα ληφθούν όλες εκείνες οι πρωτοβουλίες προκειμένου να προωθηθούν οι προτάσεις. Ανάμεσα στους πιο βασικούς στόχους που επιθυμεί να υλοποιήσει η Επιτροπή της Βασιλείας είναι και η μείωση του χάσματος που υπάρχει στην εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων των διαφόρων χωρών. Η κάλυψη ενός τέτοιου στόχου επιτυγχάνεται μέσω:

- Ενός συστήματος εποπτείας που θα πρέπει να έχουν όλα τα τραπεζικά συστήματα σε όλο τον κόσμο.
- Τα εποπτικά συστήματα που υπάρχουν θα πρέπει να έχουν επαρκή χαρακτήρα.

Παράλληλα, η διαχρονική συνεργασία των τραπεζικών ιδρυμάτων σε ζητήματα εποπτείας, βοηθά την Επιτροπή της Βασιλείας να αντιμετωπίζει προβλήματα όπως είναι:

- Η συλλογή πληροφοριών για τις εποπτικές διαδικασίες που υπάρχουν σε κράτη στα οποία είναι εγκατεστημένα ξένα πιστωτικά ιδρύματα.
- Η εύρεση όλων εκείνων των εμποδίων που υπάρχουν στην αποτελεσματική εποπτεία, τα οποία σχετίζονται με τους κανόνες περί απορρήτου σε διαφορετικές χώρες.
- Οι διαδικασίες παροχής άδειας εγκατάστασης ενός τραπεζικού ιδρύματος σε διάφορα κράτη.

1.4 Σύμφωνο Βασιλείας I

Από τη σύσταση της Επιτροπής της Βασιλείας, ένα από τα ζητήματα που την απασχολούσε ήταν και η Κεφαλαιακή Επάρκεια (Capital Adequacy) των τραπεζικών ιδρυμάτων. Ο προβληματισμός αυτός είχε ως συνέπεια να διαμορφωθεί μια κοινή αντίληψη μεταξύ των μελών της Επιτροπής αναφορικά με την αναγκαιότητα και την υιοθέτηση ενός Διεθνούς Συμφώνου (Συνθήκης). Η Συνθήκη αυτή θα είχε ως στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας που θα πρέπει να χαρακτηρίζει το τραπεζικό σύστημα σε διεθνές επίπεδο, αλλά

παράλληλα θα πρέπει να εξαλειφθεί και κάθε πηγή που θα δημιουργεί συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού και ο οποίος θα προέρχεται από την ανάγκη μέτρησης της κεφαλαιακής επάρκειας στις διάφορες περιοχές παγκοσμίως. Όλα τα ανωτέρω είχαν ως αποτέλεσμα τη γένεση και τη δημοσιοποίηση, το Δεκέμβριο του 1987, μιας απόφασης με σχετικές με τα ανωτέρω προτάσεις (Αγγελόπουλος Π., 2008).

Το Σύμφωνο (Συνθήκη) της Βασιλείας (Basel I), για την Κεφαλαιακή Επάρκεια των τραπεζικών ιδρυμάτων, αποτελεί ένα ενιαίο σύστημα μέτρησης των κινδύνων. Η τελική του μορφή οριστικοποιήθηκε και πήρε έγκριση από τις αρχές των χωρών που συμμετείχαν και τα τραπεζικά ιδρύματα θα μπορούσαν να το θέσουν σε λειτουργία από τον Ιούλιο κιάλας του 1988. Η καταληκτική ημερομηνία υιοθέτησης του Συμφώνου αυτού ορίστηκε η 31^η Δεκεμβρίου του 1992. Οι κύριες διατάξεις του πλαισίου της Βασιλείας I αφορούν δυο (2) συναφή θέματα:

1. Τη μέθοδο με την οποία θα γίνεται ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων που έχουν τα διεθνή τραπεζικά ιδρύματα, ώστε να καλύπτονται, έναντι της έκθεσής τους στον πιστωτικό κίνδυνο, αλλά και τον κίνδυνο της χώρας δραστηριοποίησης, από στοιχεία του Ενεργητικού και εκτός της κατάστασης του Ισολογισμού.
2. Καθορισμός των στοιχείων των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων, με τα οποία τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν το δικαίωμα να εκπληρώνουν τις όποιες κεφαλαιακές απαιτήσεις έχουν για να καλύπτονται, έναντι του πιστωτικού κινδύνου, αλλά και του κινδύνου της αγοράς.

Ο κίνδυνος της Κεφαλαιακής Επάρκειας ταξινομείται σε πέντε (5) κατηγορίες, οι οποίες κυμαίνονται από 0% και γίνονται διαδοχικά, 10%, 20%, 50% και 100%. Το Σύμφωνο της Βασιλείας I προσδιορίζει τα στοιχεία και την ποιότητα των Ιδίων Κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και ομαδοποιεί σε κατηγορίες τόσο τα εντός του Ισολογισμού, όσο και τα εκτός του Ισολογισμού στοιχεία τους, ανάλογα με τον πιστοποιημένο πιστωτικό κίνδυνο που εμπεριέχουν. Με βάση τα ανωτέρω λοιπόν το Σύμφωνο της Βασιλείας I επέβαλε έναν ελάχιστο δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας της τάξεως του 8%, εναρμονίζοντας το διεθνές εποπτικό σύστημα για πρώτη φορά (Χαραλαμπίδης Π., 2001).

Ο συντελεστής με τον οποίο υπολογίζεται η Κεφαλαιακή Επάρκεια ονομάζεται Δείκτης Φερεγγυότητας (Solvency Ratio) και έχει τη δυνατότητα υπολογισμού της προστασίας που μπορεί να έχουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από τον πιστωτικό κίνδυνο, λόγω των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν. Στον εν λόγω Δείκτη Φερεγγυότητας, τα

Εποπτικά Κεφάλαια αποτελούν τον αριθμητή του κλάσματος, ενώ τον παρονομαστή αποτελούν ο Πιστωτικός Κίνδυνος και ο Κίνδυνος της αγοράς. Ειδικότερα:

Εποπτικά Κεφάλαια

Πιστωτικός Κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς (σχέση 1.2)

Ορίζεται επίσης ότι, τα Εποπτικά Κεφάλαια θα πρέπει να αποτελούν τουλάχιστον το 50% του αθροίσματος του Πιστωτικού Κινδύνου και του Κινδύνου Αγοράς. Παράλληλα, το αποτέλεσμα του κλάσματος θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 8%.

Η αποδοχή που έλαβε το Σύμφωνο Βασιλείας I υπήρξε πολύ μεγάλη, ειδικά στη ζώνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μιας και οι διατάξεις που ψηφίστηκαν ενσωματώθηκαν στο θεσμικό πλαίσιο της τραπεζικής εποπτείας, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της φερεγγυότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η ύπαρξη υψηλών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας είναι μια αναγκαία συνθήκη αλλά όχι ικανή, για την εξασφάλιση της σταθερότητας στο τραπεζικό σύστημα. Απαιτούνται και άλλα στοιχεία, όπως είναι το άψογο management, η υγιής δομή του τραπεζικού ιδρύματος, η ύπαρξη συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, αλλά και η συνετή διαχείριση των χαρτοφυλακίων, προκειμένου ένα τραπεζικό σύστημα να προφυλάσσεται από τους πιστωτικούς κινδύνους.

1.5 Σύμφωνο Βασιλείας II

Το Σύμφωνο Βασιλείας I, που αναλύθηκε στο κεφάλαιο 1.4, οδήγησε σε συνεχείς διαβουλεύσεις μεταξύ των φορέων και είχε ως αποτέλεσμα την αναθεώρηση των υφιστάμενων κανόνων εποπτείας του τραπεζικού συστήματος και την επιβολή νέων. Η Επιτροπή όμως της Βασιλείας, έχοντας εντοπίσει την ανάγκη που προέκυψε για την τροποποίηση των διατάξεων της Βασιλείας I, προκειμένου να εναρμονιστεί με τις τρέχουσες πρακτικές της τραπεζικής αγοράς, προχώρησε το 1999 σε διαβουλεύσεις με τους διάφορους φορείς. Το αποτέλεσμα αυτής της διαβούλευσης ήταν η σύνταξη τριών (3) Συμβουλευτικών Κειμένων, τεσσάρων (4) Ποσοτικών Μελετών Επίπτωσης και τέλος, οι δημοσιευμένες των συναφών εξειδικευμένων μονάδων εργασίας. Όλα τα ανωτέρω, αποτέλεσαν το πολύπλοκο και εκτενέστατο πλέγμα των νέων προτάσεων της αναθεώρησης του εποπτικού πλαισίου της κεφαλαιακής επάρκειας, με την ονομασία Σύμφωνο Βασιλείας II (Γκόρτσος X., 2007).

Η νέα αυτή Συμφωνία αποτελείται από τρεις (3) Πυλώνες, η λειτουργία των οποίων συμβάλει στην ασφάλεια και στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ένα

τέτοιο πλαίσιο προσφέρει μια περισσότερο προσαρμοσμένη προσέγγιση αναφορικά με τη φύση των αντιλαμβανόμενων κινδύνων και με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η διαχείριση του κινδύνου από τα πιστωτικά ιδρύματα. Παράλληλα με τη διαχείριση του κινδύνου το Σύμφωνο της Βασιλείας II απομακρύνεται από την ιδέα και την άποψη ότι οι κανόνες που ισχύουν θα πρέπει να είναι οι ίδιοι για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και αναγνωρίζει ότι η εξέλιξη των εσωτερικών συστημάτων ελέγχου μιας τράπεζας επιφέρει τη μείωση των κεφαλαίων που απαιτούνται για την ίδια δραστηριότητα. Τέλος, οι νέες προτάσεις που εισήχθησαν στο Σύμφωνο της Βασιλείας II είχαν ως στόχο την άμβλυνση του προβλήματος που δημιουργήθηκε με το εποπτικό «arbitrage», στο Σύμφωνο της Βασιλείας I, λόγω της διαφοροποίησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων ανάλογα με το ύψος του κινδύνου (Currie C.V., 2004).

Οι τρεις (3) Πυλώνες λειτουργίας της Βασιλείας II, που αναφέρθηκαν ανωτέρω, είναι (Κυριακόπουλος Π., 2006):

1. Πυλώνας I

Υπολογισμός των ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, με την προσθήκη απαιτήσεων για κάλυψη, έναντι του λειτουργικού κινδύνου και της προστασίας των καταθετών.

2. Πυλώνας II

Διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης της επάρκειας των εσωτερικών συστημάτων μέτρησης και ελέγχου των κινδύνων των πιστωτικών ιδρυμάτων.

3. Πυλώνας III

Ενίσχυση της πειθαρχίας που επιβάλλει η αγορά στα πιστωτικά ιδρύματα, μέσω της καθιέρωσης κανόνων γνωστοποίησης οικονομικών και άλλων στοιχείων. Η γνωστοποίηση αυτή αφορά τους κανόνες πληροφόρησης των επενδυτών για κεφαλαιακή επάρκεια και τη διαχείριση κινδύνων των πιστωτικών ιδρυμάτων, με στόχο την αυξημένη διαφάνεια των ισολογισμών και την καλύτερη αξιολόγηση του management από την αγορά.

Οι βασικοί στόχοι που επιδίωκε να επιτύχει το νέο αυτό πλαίσιο Συμφωνίας της Βασιλείας II ήταν (<http://www.kerdos.gr/>):

- Ο προσδιορισμός των βασικών αρχών και των κριτηρίων που διέπουν τη διαδικασία αξιολόγησης από τις εποπτικές αρχές της πολιτικής των μηχανισμών των πιστωτικών ιδρυμάτων, για την εξασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας.

- Η ενίσχυση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, μέσω της δημιουργίας κατά κύριο λόγο, μιας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης των πιστωτικών ιδρυμάτων, ικανής να αντιμετωπίσει μεγάλους κινδύνους του χρηματοοικονομικού συστήματος.
- Έμφαση στη διαφάνεια της αγοράς και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων, με στόχο την άριστη χρήση και την αποτελεσματική κατανομή των κεφαλαίων τους.
- Επαρκή κάλυψη του συνόλου των χρηματοοικονομικών και μη κινδύνων, βάσει των διατάξεων που ισχύουν στον Πυλώνα I και στον Πυλώνα II.
- Αντιστοίχιση των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων με τον πιστωτικό κίνδυνο που δημιουργείται από κάθε επενδυτική διαδικασία. Επίσης, προσδιορισμός του κινδύνου που εμπεριέχεται σε όλες τις συναλλαγές με τους αντισυμβαλλόμενους και επομένως, το κόστος δανεισμού και το επιτόκιο.
- Ενθάρρυνση των πιστωτικών ιδρυμάτων για τη χρήση εσωτερικών συστημάτων μέτρησης και διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.
- Ενίσχυση της πειθαρχίας που θα επιβάλλεται από την αγορά στα πιστωτικά ιδρύματα, μέσω της υποχρεωτικής δημοσιοποίησης των ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων που να επιτρέπουν την αντικειμενική αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων.

1.5.1 Πυλώνας I: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις

Σύμφωνα με το νέο Σύμφωνο, μεταβλητές όπως είναι οι ελάχιστες απαιτήσεις του 8% των ιδίων κεφαλαίων, σε σχέση με το σταθμισμένο ενεργητικό καθώς επίσης και οι διατάξεις αναφορικά με την εποπτική μεταχείριση των κινδύνων της αγοράς παραμένουν σταθερές. Η διαφορά που υπάρχει εντοπίζεται στον τρόπο με τον οποίο αποτιμάται και μετράται ο πιστωτικός κίνδυνος, συμπεριλαμβανομένων της εποπτικής αντιμετώπισης των μέσων και των τεχνικών μείωσης του υπόψιν κινδύνου, όπως επίσης και της καθιέρωσης επιπρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον λειτουργικό κίνδυνο. Το νέο Σύμφωνο τροποποίησε την ισχύουσα τυποποιημένη μέθοδο (standardized approach), για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων, διατηρώντας τη λογική της προηγούμενης μεθόδου, με την απόδοση προκαθορισμένων συντελεστών στάθμισης κινδύνου. Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε μεγαλύτερη ευαισθησία ως προς τον κίνδυνο, μέτρο που οι

συντελεστές κινδύνου προσδιορίζονται ανάλογα με τη διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλόμενου. Ο νέος Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας που προέκυψε υπολογίζεται ως ακολούθως (Γκόρτσος Χ, 2005):

Εποπτικά Κεφάλαια

Πιστωτικός Κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς + Λειτουργικός Κίνδυνος (σχέση 1.3)

Η μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου μπορεί να γίνει με χρήση δυο (2) άλλων εναλλακτικών μεθόδων. Η μια είναι η Τυποποιημένη Μέθοδος (Standardized), στην οποία οι συντελεστές στάθμισης προσδιορίζονται με βάση τις διαβαθμίσεις των οργανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Η άλλη μέθοδος είναι αυτή των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Internal Ratings – Based), με την οποία τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν, βάσει των εσωτερικών εκτιμήσεων της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων, να εκτιμήσουν τον πιστωτικό κίνδυνο (Γκόρτσος Χ., 2007).

Η Τυποποιημένη Μέθοδος αποτελεί έναν πιο απλό και βελτιωμένο, βάσει του Συμφώνου της Βασιλείας I, τρόπο μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, μιας και οι μεταβολές αυτού αποτυπώνονται με μεγαλύτερη ακρίβεια. Στη συγκεκριμένη μέθοδο οι συντελεστές στάθμισης καθορίζονται με βάση της διαβαθμίσεις των οργανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Τα πιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιώντας αυτό το νέο καθεστώς, έχουν τη δυνατότητα να περιορίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους έναντι του κινδύνου αυτού. Πρακτικά αυτό αποτυπώνεται όταν, με μια πράξη στάθμισης κινδύνου της τάξεως του 100% τότε, μια έκθεση στον κίνδυνο περιλαμβάνεται στον υπολογισμό της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που σταθμίζονται με βάση τον κίνδυνο, το οποίο συνεπάγεται έναν Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας ίσο με το 8% της αξίας αυτής.

Επίσης, το νέο Σύμφωνο παρέχει τη δυνατότητα στις εθνικές εποπτικές αρχές να αποφασίσουν προκειμένου να αντιμετωπίσουν μια σειρά από θέματα όπως την ευνοϊκότερη μεταχείριση για της απαιτήσεις του πιστωτικού ιδρύματος έναντι της χώρας όπου εδρεύει και έχουν χρηματοδοτηθεί στο νόμισμα της χώρας αυτής. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει όχι μόνο την ευνοϊκότερη μεταχείριση, αλλά την διαχείριση του ισχύοντος καθεστώτος στάθμισης με συντελεστή 0%. Ένα άλλο σημείο είναι ότι τα δάνεια που είναι πλήρως εξασφαλισμένα με υποθήκες αστικών ακινήτων σταθμίζονται με συντελεστή 35%, ενώ εκείνα που είναι εξασφαλισμένα με υποθήκες εμπορικών ακινήτων θα σταθμίζονται με 100%. Τέλος, η Επιτροπή της Βασιλείας II αναγνωρίζει τη διαφορετική φύση των εργασιών λιανικής τραπεζικής (εκτός των στεγαστικών δανείων) και επιβάλλει χαμηλότερο συντελεστή

στάθμισης (75%), σε σχέση με τη δανειοδότηση των επιχειρήσεων. Η εν λόγω διαφοροποίηση των εργασιών λιανικής τραπεζικής από τις επιχειρηματικές εργασίες δημιουργήθηκε από το μεγάλο πλήθος των δανείων και τα υπόλοιπα ανά δάνειο με αποτέλεσμα την μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου (Bhatia M., 2006).

Η μέθοδος των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων είναι ίσως η πλέον καινοτόμος πρόταση που υιοθετήθηκε για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων. Είναι μια μέθοδος που βοήθησε σε μεγάλο βαθμό τα πιστωτικά ιδρύματα, μιας και αυτά πλέον είχαν τη δυνατότητα να κάνουν χρήση των εσωτερικών τους εκτιμήσεων για να διαπιστώσουν τη φερεγγυότητα του δανειολήπτη, ώστε να αξιολογήσουν τον πιστωτικό κίνδυνο των χαρτοφυλακίων τους. Κύρια χαρακτηριστικά της μεθόδου αυτής είναι ότι πρόκειται για μια διαδικασία εξελικτική και κλιμακούμενη, όπου το εύρος των σταθμίσεων κινδύνου είναι πολύ περισσότερο ποικίλο από αυτό της Τυποποιημένης Μεθόδου, με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγαλύτερη ευαισθησία στον κίνδυνο. Η δομή και η λειτουργία της μεθόδου των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων αποτελείται από τέσσερα (4) στάδια (Ζοπουνίδης Κ. – Λιαδάκη Α., 2006):

- Ταξινόμηση των στοιχείων του Ενεργητικού, τα οποία και συνθέτουν το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Παραγωγή συγκεκριμένων παραμέτρων, από τα πιστωτικά ιδρύματα, προσδιορισμού του πιστωτικού κινδύνου, χρησιμοποιώντας είτε τυποποιημένους συντελεστές, που καθορίζονται από τις εποπτικές αρχές (Τυποποιημένη Προσέγγιση), είτε διαφορετικές δικές τους εκτιμήσεις (Εξελιγμένη Προσέγγιση).
- Προσδιορισμός των παραμέτρων του πιστωτικού κινδύνου, όπως είναι η πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου (Probability of Default – PD) και η αναμενόμενη ζημιά σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου (Loss Given Default – LGD).
- Υπολογισμός του σταθμισμένου, έναντι του πιστωτικού κινδύνου του Ενεργητικού, πολλαπλασιάζοντας διαδοχικά επί την έκθεση σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου και επί 12,5%, που είναι το αντίστροφο του ελάχιστου δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.

Ο Πυλώνας I αναφέρεται επίσης και στον λειτουργικό κίνδυνο, ο οποίος ορίζεται ως ο κίνδυνος άμεσης απώλειας που είναι το αποτέλεσμα των ανεπαρκών ή αποτυχημένων εσωτερικών διαδικασιών, των ανθρώπων, των εσωτερικών συστημάτων, ή των εξωτερικών γεγονότων. Ο λειτουργικός κίνδυνος περιλαμβάνει το νομικό κίνδυνο, αλλά αποκλείει τον

κίνδυνο στρατηγικής (strategic risk) και τον κίνδυνο φήμης (reputation risk), καθώς και τις έμμεσες απώλειες, μιας και είναι δύσκολο να αξιολογηθούν και να ποσοτικοποιηθούν. Για τη μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου χρησιμοποιούνται τρεις (3) μέθοδοι:

- i. Η Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach)
- ii. Η Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardized Approach)
- iii. Οι Εξελιγμένες Προσεγγίσεις (Advanced Measurement Approach)

Τα πιστωτικά ιδρύματα επιλέγουν τη μέθοδο αξιολόγησης του λειτουργικού κινδύνου, ανάλογα με τις εσωτερικές τους διαδικασίες και τα τεχνολογικά μέσα που διαθέτουν. Εντούτοις, η αναβάθμιση των εσωτερικών διαδικασιών και των συστημάτων αποτίμησης λειτουργικού κινδύνου, έχει ως αποτέλεσμα τη χρήση υπολογισμού των Εξελιγμένων Προσεγγίσεων (King J.L., 2001).

1.5.2 Πυλώνας II: Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης

Το περιεχόμενο του Πυλώνα II ασχολείται με την ανάπτυξη μιας συνεπούς διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, σε διεθνές επίπεδο. Η εποπτική διαδικασία αξιολόγησης προσπαθεί να επιτύχει την επίτευξη δυο (2) βασικών στόχων. Αρχικά τη διασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και ακολούθως, την παροχή των κινήτρων ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα διαχείρισης των κινδύνων, καθώς το κεφάλαιο δεν μπορεί και δεν πρέπει να θεωρηθεί σε καμία περίπτωση υποκατάστατο της συνεπούς και σωστής διαχείρισης κινδύνων. Όσα πιστωτικά ιδρύματα ανήκουν στην κατηγορία υψηλού κινδύνου ή έχουν ανεπαρκές σύστημα διαχείρισης κινδύνων, τότε επιβάλλονται κυρώσεις, μέσω της επιβολής υψηλότερων περιθωρίων επιτοκίου στο διατραπεζικό δανεισμό και στο χρέος που εκδίδεται. Η διαφάνεια των στοιχείων κρίνεται υποχρεωτική και επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους τομείς, οι οποίοι αφορούν κυρίως στοιχεία για την κεφαλαιακή επάρκεια και τη σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων, την αναλυτική παρουσίαση των εκθέσεων σε κίνδυνο, ανά προϊόν, και τη διαφάνεια των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων (Πετράκης Π., 2007).

Οι τέσσερις (4) βασικές αρχές που ορίζονται στον Πυλώνα II είναι οι εξής (Γκόρτσος Χ., 2005):

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να αναπτύξουν διαδικασίες με τις οποίες θα εκτιμούν την συνολική κεφαλαιακή επάρκεια σε σχέση πάντα με τους

αναλαμβανόμενους κινδύνους και το περιβάλλον λειτουργίας τους, καθώς και στρατηγική για την διατήρηση του επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας. Η διαδικασία εκτίμησης της κεφαλαιακής επάρκειας θα πρέπει να περιλαμβάνει κάποια χαρακτηριστικά, όπως την επίβλεψη και εποπτεία από την ανώτατη διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος, επαρκείς και τεκμηριωμένες διαδικασίες εκτίμησης του απαιτούμενου κεφαλαίου έναντι των αναλαμβανομένων κινδύνων. Επίσης θα πρέπει να υπάρχει περιεκτική αξιολόγηση και καθιέρωση του συστήματος παρακολούθησης και αναφοράς των αναλαμβανομένων κινδύνων και τέλος υποχρεωτική διενέργεια εσωτερικών ελέγχων.

2. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να εξετάζουν και να αξιολογούν τις εσωτερικές εκτιμήσεις και στρατηγικές κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και την ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων να παρακολουθούν και να διασφαλίζουν την συμμόρφωσή τους με τη διαδικασία υπολογισμού των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας.
3. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να μπορούν να απαιτούν από τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν τους κεφαλαιακούς δείκτες επαρκείς σε υψηλότερα από τα ελάχιστα επιτρεπόμενα όρια.
4. Οι εποπτικές αρχές έχουν την δυνατότητα να παρεμβαίνουν και να επεμβαίνουν έγκαιρα έτσι ώστε να αποτρέψουν πιθανή μείωση του υφιστάμενου εποπτικού κεφαλαίου κάτω από το ελάχιστο επιτρεπόμενο όριο. Επίσης θα πρέπει να απαιτούν ταχύτατες διορθωτικές ενέργειες σε περίπτωση που το κεφάλαιο δεν διατηρείται ή δεν αποκαθίσταται.

Η διαδικασία της εποπτικής εξέτασης (supervisory review process), του Πυλώνα II, αποτέλεσε μια από τις βασικότερες καινοτομίες της Βασιλείας II. Σε αυτή την καινοτομία αποτυπώθηκε η μετατόπιση του ενδιαφέροντος των εποπτικών αρχών, από το επίπεδο της μακροληπτικής εποπτείας, στο επίπεδο της μικροληπτικής εποπτείας, με την παροχή της δυνατότητας προσωποποιημένης εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, οι δραστηριότητες των οποίων παρείχαν το μεγαλύτερο συστημικό κίνδυνο. Ο Πυλώνας II στοχεύει στην ενθάρρυνση της τήρησης υψηλών προδιαγραφών διαφάνειας και στην παρουσίαση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Η διαφάνεια των στοιχείων είναι υποχρεωτική και επικεντρώνεται στην κεφαλαιακή επάρκεια και τη σύνθεση των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων,

στην αναλυτική παρουσίαση των εκθέσεων σε κίνδυνο ανά προϊόν και στη διαφάνεια των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων (Γκόρτσος Χ., 2005).

1.5.3 Πυλώνας III: Πειθαρχία της Αγοράς

Ο Πυλώνας III ασχολείται με την πειθαρχία της αγοράς, μέσω της δημοσιοποίησης στοιχείων από τα πιστωτικά ιδρύματα, για το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων, τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι των κινδύνων αυτών και την ακολουθούμενη στρατηγική προκειμένου μέσω της διαφάνειας (disclosure) να ενισχυθεί η πειθαρχία της αγοράς. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η διαφάνεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και οι επενδυτές με την σειρά τους έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες για να αξιολογούν καλύτερα τις επενδύσεις τους αλλά και τους κινδύνους που διέπουν τις συναλλαγές τους. Η ανάγκη της δημοσιοποίησης των πληροφοριών αυτών οδήγησε στο να μετατοπιστούν από τη λογιστική και χρηματοοικονομική ανάλυση στην ανάλυση των κινδύνων και της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Το πιο σημαντικό γεγονός, αναφορικά με το νέο πλαίσιο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων σχετίζεται με την ειδική κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου, το οποίο και θέτει τους νέους κανόνες σε συνεργασία με τους εθνικούς φορείς και τις κεντρικές τράπεζες. Το κυριότερο μέλημα είναι να βρεθεί ένα πλαίσιο δημοσιοποίησης των στοιχείων υπό των Πυλώνα III, το οποίο να μην έρχεται σε σύγκρουση με τα λογιστικά πρότυπα. Όμως, η δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών είναι απαραίτητη προκειμένου να επιτραπεί σε ένα πιστωτικό ίδρυμα να εφαρμόσει μια συγκεκριμένη μεθοδολογία υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων του Πυλώνα I (Γκόρτσος Χ., 2005).

Η ανάγκη της δημοσιοποίησης των στοιχείων, δημιούργησε σημαντικές διαφορές από την συνήθη πρακτική που ακολουθούν τα πιστωτικά ιδρύματα. Ειδικότερα, ο όγκος των προς δημοσιοποίηση των στοιχείων είναι σημαντικός και οι πληροφορίες σύνθετες. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων θα πρέπει να γίνεται τουλάχιστον μια με δυο φορές τον χρόνο ή και συχνότερα εφόσον να στοιχεία αυτά μεταβάλλονται συνέχεια. Τέλος η Επιτροπή προσπάθησε να μετριάσει το βάρος που συνεπάγεται η δημοσιοποίηση των στοιχείων και για το λόγο αυτό, πρότεινε την καθιέρωση του ελέγχου της σημαντικότητας, ορίζοντας ότι μια πληροφορία θεωρείται σημαντική ή όχι στην περίπτωση που εάν αλλάξει η διατύπωση της ή παραληφθεί ή δοθεί εσφαλμένη διατύπωση με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να αλλάξει εντελώς ή να επηρεάσει την εκτίμηση ή την απόφαση του αποδέκτη.

Ο στόχος του Πυλώνα III ήταν να ισχυροποιήσει την πειθαρχία της αγοράς, μέσω της βελτιωμένης γνωστοποίησης από τα πιστωτικά ιδρύματα. Η αποτελεσματική γνωστοποίηση είναι απαραίτητη για να εξασφαλίσει ότι οι ενδιαφερόμενοι της αγοράς μπορούν να καταλάβουν καλύτερα, το προφίλ κινδύνου των πιστωτικών ιδρυμάτων και την κεφαλαιακή τους επάρκεια. Το Σύμφωνο της Βασιλείας II θέτει τις απαιτήσεις γνωστοποίησης και τις συστάσεις σε μερικούς τομείς, περιλαμβάνοντας τον τρόπο με τον οποίο το πιστωτικό ίδρυμα υπολογίζει την κεφαλαιακή του επάρκεια και τις μεθόδους αξιολόγησης του κινδύνου του (Πετράκης Π., 2007).

1.6 Σύμφωνο Βασιλείας III

Με τα Σύμφωνα Βασιλείας I & II προήχθησαν μεταρρυθμίσεις οι οποίες είχαν σαν στόχο, τη βελτίωση της ικανότητας του τραπεζικού συστήματος στην απορρόφηση των κραδασμών που προκύπτουν από τη χρηματοπιστωτική και οικονομική πίεση, μειώνοντας με αυτό τον τρόπο τον κίνδυνο κατάχρησης από το χρηματοπιστωτικό σύστημα της πραγματική οικονομίας. Επίσης, η Επιτροπή της Βασιλείας στόχευε στη βελτίωση της διαχείρισης του κινδύνου και της διακυβέρνησης, καθώς επίσης και στην ενίσχυση της διαφάνειας των πληροφοριών των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ένα ισχυρό και ελαστικό τραπεζικό σύστημα αποτελεί το θεμέλιο για μια βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Τα πιστωτικά ιδρύματα παρέχουν πολύ σημαντικές πληροφορίες και υπηρεσίες προς τους καταναλωτές, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τις μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά και τις κυβερνήσεις, τα οποία εξαρτώνται από τα ιδρύματα αυτά για τις καθημερινές τους συναλλαγές, τόσο σε εσωτερικό όσο και σε εξωτερικό επίπεδο (Basel Committee, 2010).

Ένας από τους σημαντικότερους λόγους της χρηματοπιστωτικής κρίσης που ξέσπασε το 2007, ήταν ότι οι τραπεζικοί κλάδοι πολλών κρατών είχαν αναπτύξει μια υπερβολική μόχλευση εντός και εκτός του Ισολογισμού. Η κρίση αυτή αποκάλυψε μια σειρά από ελλείψεις του υπάρχοντος ρυθμιστικού πλαισίου. Η αδυναμία αυτή έκανε την Επιτροπή της Βασιλείας να προχωρήσει σε περαιτέρω συστάσεις, με σκοπό την ενδυνάμωση των κανονισμών που σχετίζονται με την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη ρευστότητά τους. Όλες αυτές οι ενέργειες που προκρίθηκαν από την Επιτροπή, ονομάζονται Σύμφωνο Βασιλείας III. Το Σύμφωνο Βασιλείας III προέκυψε έπειτα από τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε από τους ηγέτες των είκοσι (20) πιο ισχυρών κρατών του κόσμου (G20), στο Πίτσμπουργκ των Η.Π.Α., το Σεπτέμβριο του 2009. Οι ηγέτες, σε αυτή τη συνάντηση,

έκριναν σκόπιμο να αναθεωρηθεί το κανονιστικό πλαίσιο, ώστε το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα να καταφέρει να βγει αλώβητο μέσα από την οικονομική κρίση. Τα κυριότερα στοιχεία του νέου αυτού ρυθμιστικού πλαισίου του Συμφώνου της Βασιλείας III είναι (European Central Bank, 2011):

1) Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών

Από την έναρξη της οικονομικής κρίσης, είχαν υποεκτιμηθεί οι κίνδυνοι που υπήρχαν στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών των τραπεζών (trading book). Μάλιστα μια τέτοια συμπεριφορά παρατηρήθηκε σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου υπήρχαν σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα, τα οποία ήταν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε αγορές με μικρή συναλλακτική δραστηριότητα. Το Σύμφωνο της Βασιλείας III έχει ως στόχο την πιο ακριβή αποτύπωση των κινδύνων που απορρέουν από εμπορικές δραστηριότητες (trading activities) των πιστωτικών ιδρυμάτων, μιας και αυξάνει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, τρεις (3) με τέσσερις (4) φορές, σε σχέση με τις απαιτήσεις που υπήρχαν στο Σύμφωνο Βασιλείας II.

2) Ρευστότητα

Η ύπαρξη αυξημένων κεφαλαιακών απαιτήσεων αποτελεί μια αναγκαία συνθήκη για τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, αλλά δεν είναι ικανή. Μια ισχυρή βάση ρευστότητας, η οποία να ενισχύεται από εποπτικούς κανόνες, έχει εξίσου μεγάλη σημασία. Η Επιτροπή της Βασιλείας III, προχώρησε στην καθιέρωση standards ρευστότητας, εναρμονισμένα σε διεθνές επίπεδο, για την κεφαλαιακή επάρκεια, με τη φιλοδοξία να δημιουργηθεί ένα ομοιογενές τοπίο, το οποίο να ευνοεί τον υγιή ανταγωνισμό των πιστωτικών ιδρυμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Το νέο αυτό πλαίσιο δράσης, εισάγει δυο (2) δείκτες αξιολόγησης ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων (<http://www.bis.org/>).

- ✓ Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio – L.C.R.). Προβλέπει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν ανά πάσα στιγμή, επαρκή αποθέματα ρευστών ή εύκολα ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν σε ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες χρηματοδότησης. Ο υπολογισμός του Δείκτη αυτού μπορεί να γίνει ως εξής:

Απόθεμα Ρευστοποιήσιμων Στοιχείων Ενεργητικού

Σύνολο Καθαρών Ταμειακών Εκροών

(σχέση 1.4)

- ✓ Δείκτης Σταθερής Καθαρής Χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ratio – N.S.F.R.). Ο υπόψιν Δείκτης επιδιώκει την επίτευξη δυο (2) στόχων. Ο ένας είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος που απορρέει από τον ετεροχρονισμό στη ρευστοποιησιμότητα των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού του Ισολογισμού και ο άλλος στόχος είναι η δημιουργία κινήτρων στα πιστωτικά ιδρύματα να χρησιμοποιούν σταθερές πηγές για τη χρηματοδότηση των περιουσιακών τους στοιχείων, η διάρκεια των οποίων υπερβαίνει το ένα έτος.

$$\text{Διαθέσιμη Ποσότητα Σταθερής Χρηματοδότηση} > 100\%$$

$$\text{Απαιτούμενη Ποσότητα Σταθερής Χρηματοδότησης} \quad (\text{σχέση 1.5})$$

3) *Ίδια Κεφάλαια*

Τα Ίδια Κεφάλαια αποτελούνται από διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα, με ειδικά χαρακτηριστικά και διαφορές αναφορικά με τη δυνατότητά τους να απορροφούν ζημιές. Τα Ίδια Κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων αποτελούν τη βάση ευρωστίας ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού και θα πρέπει να είναι επαρκή τόσο από άποψη ποσότητας, όσο και από άποψη ποιότητας. Το Σύμφωνο Βασιλείας III καλύπτει και τις δυο (2) αυτές ανάγκες, μιας και από τη μια πλευρά θέτει αυστηρά κριτήρια για τα χρηματοοικονομικά μέσα που θα μπορούν να περιλαμβάνονται στις διάφορες κατηγορίες των Ίδιων Κεφαλαίων και από την άλλη πλευρά, αυξάνει τις απαιτήσεις των Ιδίων Κεφαλαίων ως προς τον κίνδυνο του Ενεργητικού, τόσο για το σύνολό τους, όσο και για τις κατηγορίες με τη μεγαλύτερη ικανότητα απορρόφησης ζημιών (<http://www.bankersreview.gr/>).

Ειδικότερα, τα καλύτερα κεφάλαια, τα οποία αντιπροσωπεύονται από τα κεφάλαια που αποτελούν την περιουσία των μετόχων και τα οποία απορροφούν πλήρως τις ζημιές, τόσο κατά τη διάρκεια της λειτουργίας, όσο και κατά τη διάρκεια παύσης των εργασιών του πιστωτικού ιδρύματος, δεν θα πρέπει να ξεπερνούν το 4,5% του συνολικού κινδύνου του Ενεργητικού. Ακόμη, η Βασιλεία III προβλέπει την τήρηση ενός περιθωρίου διατήρησης κεφαλαίων, το οποίο θα είναι το 2,5% του συνολικού κινδύνου του Ενεργητικού του πιστωτικού ιδρύματος και θα αποτελείται εξ ολοκλήρου από περιουσιακά στοιχεία των μετόχων. Αυτό το περιθώριο θα χρησιμοποιείται για την απορρόφηση των ζημιών σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας.

4) *Μόχλευση*

Η δημιουργία υπερβολικής μόχλευσης των πιστωτικών ιδρυμάτων, αποτέλεσε ένα από τα βασικά αίτια της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Αυτός είναι και ο λόγος για τον

οποίο δημιουργήθηκε, με το Σύμφωνο Βασιλείας III, ένα κατώτατο όριο δανεισμού εντός του πιστωτικού τομέα και εισήχθησαν επιπλέον χαρακτηριστικά ασφαλείας από τα χρησιμοποιούμενα μοντέλα μέτρησης του κινδύνου και των λαθών. Το Σύμφωνο Βασιλείας III καθιερώνει έναν απλό συντελεστή μόχλευσης, ο οποίος δεν στηρίζεται στον κίνδυνο και θα εφαρμόζεται συμπληρωματικά προς τις απαιτήσεις της κεφαλαιακής επάρκειας. Ο συντελεστής μόχλευσης ανέρχεται σε 3% και ορίζεται ως ακολούθως (<http://www.epistimonikomarketing.gr>):

Βασικά Ίδια Κεφάλαια

Σύνολο Σταθμισμένων Στοιχείων Ενεργητικού (σχέση 1.6)

Το νέο αυτό πλαίσιο της Βασιλείας III θα έχει σταδιακή εφαρμογή μέχρι το 2019, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες αναταράξεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά και στην πραγματική οικονομία. Το νέο αυτό πλαίσιο θα εφαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση από τους εθνικούς επόπτες, σε συνεργασία με τις νέες Ευρωπαϊκές Αρχές Εποπτείας, αλλά και με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου. Η λειτουργία των αρχών της Βασιλείας III έχει ξεκινήσει ήδη από την 1^η Ιανουαρίου του 2011, ενισχύοντας τη συνεργασία και την ομοιόμορφη εφαρμογή των εποπτικών κανόνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Pierre E.C., 2011).

Κεφάλαιο 2^ο

Βασιλεία ΙΙΙ

2.1 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα μετά την Κρίση του 2010

Μετά το ξέσπασμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης το 2007, οι ελληνικές τράπεζες καλούνται να αντιμετωπίσουν μια διπλή πρόκληση. Από τη μια πλευρά θα πρέπει να ενσωματώσουν και να υιοθετήσουν σταδιακά ως το τέλος του 2015 τα νέα πρότυπα για την κεφαλαιακή επάρκεια, τη ρευστότητα και τις άλλες ρυθμίσεις για τη βελτίωση της ποιότητας των ιδίων κεφαλαίων και την εφαρμογή του δείκτη μόχλευσης. Από την άλλη πλευρά θα πρέπει να το επιτύχουν υπό δυσχερείς οικονομικές συνθήκες στο εσωτερικό της χώρας. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο εγχώριος χρηματοπιστωτικός τομέας, δεν οφείλονται στην αναποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων με αποτέλεσμα τη σημαντική επιβάρυνση του δημοσίου χρέους των εκάστοτε κυβερνήσεων όπως συνέβη σε παγκόσμιο επίπεδο. Αντίθετα, είναι η επί μακρόν αναποτελεσματική χρήση του δημοσιονομικού χρέους και του ελλείμματος της χώρας, που πιέζει υπέρμετρα τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, παρά το γεγονός ότι αυτά δεν είχαν ποτέ σημαντική έκθεση στις αγορές παραγώγων ή στις αγορές τιτλοποιήσεων από όπου ξεκίνησε η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση.

Το στρατηγικό μοντέλο ανάπτυξης που ακολούθησαν τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα, την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα, ήταν κατά προτεραιότητα η διεξόδωση και η επέκταση στις χώρες της Νοτιανατολικής Ευρώπης, η πιστωτική επέκταση στο εσωτερικό και η αντιμετώπιση του ανταγωνισμού τοπικά. Πρόκειται για ένα «παραδοσιακό» μοντέλο εξωστρέφειας και ανάπτυξης που οδήγησε τα πιστωτικά ιδρύματα σε υψηλό επίπεδο πιστοληπτικής ικανότητας και κερδοφορίας, το οποίο όμως σταδιακά απωλέσθηκε, λόγω της δημοσιονομικής κρίσης, σε συνδυασμό με την κακή οικονομική κατάσταση της Ελλάδος. Το έτος 2010 αποτελεί σταθμό για την Ελλάδα, μιας και χαρακτηρίζεται ως το έτος της βίαιης εξόδου της χώρας από τις αγορές και της συνεπακόλουθης βίαιης εξόδου των ελληνικών τραπεζών από τη διατραπεζική αγορά. Οι επισφάλειες των τραπεζών εκτινάχθηκαν στα έξι (6) δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ και η πιστωτική επέκταση υποχώρησε στο 1%, με περαιτέρω τάσεις μείωσης (<http://www.bankingnews.gr>). Τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δέχθηκαν μια

σημαντική κυβερνητική στήριξη μέσω των πακέτων στήριξης, το 2009 και το 2010 (28 δισεκατομμύρια και 25 δισεκατομμύρια ευρώ αντίστοιχα).

Τα τεστ αντοχής (stress tests) του Ιουλίου του 2010 κατέδειξαν ότι τα σημαντικότερα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα είναι ικανά να αντεπεξέλθουν ακόμη και σε ακραία σενάρια σχετικά με την κατάσταση της οικονομίας. Η μοναδική εξαίρεση ήταν η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία βρέθηκε κάτω από τα απαιτούμενα όρια. Τα συγκεκριμένα stress tests μετρούσαν την κεφαλαιακή επάρκεια των ευρωπαϊκών τραπεζών σε διάφορα ακραία, αντίξοα σενάρια όχι όμως σε σενάρια χρεοκοπίας κρατών της Ευρωζώνης, που ως τότε θεωρούνταν αδιανόητα. Τα αποτελέσματα αυτών των δοκιμασιών αποδείχθηκαν εσφαλμένα διότι μετά από λίγους μήνες κατέρρευσε το ιρλανδικό τραπεζικό σύστημα, ενώ οι ιρλανδικές τράπεζες είχαν περάσει με άνεση τα ελάχιστα όρια της κεφαλαιακής επάρκειας (<http://www.banksnews.gr>).

2.2 Κανονιστικό Πλαίσιο Βασιλείας III

2.2.1 Διατάξεις

Η Επιτροπή της Βασιλείας προτείνει τις ακόλουθες διατάξεις στο νέο κανονιστικό της πλαίσιο (Γκόρτσος Χ., 2011):

1. Αύξηση του επιπέδου και της ποιότητας των υφιστάμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων
2. Εισαγωγή νέων κεφαλαιακών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση της προκυκλικότητας
3. Συντελεστής μόχλευσης (Leverage Ratio)
4. Συντελεστές Ρευστότητας (Liquidity Ratio)

Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση απέδειξε ότι τα κεφαλαιακά αποθέματα που διατηρούσαν τα πιστωτικά ιδρύματα δεν μπορούσαν να απορροφήσουν όλες τις ζημιές που προέκυπταν. Σύμφωνα με το Σύμφωνο της Βασιλείας III, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων θα αποτελείται από, τα βασικά ίδια κεφάλαια (Tier I Capital) και τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια (Tier II Capital). Από την άλλη πλευρά, τα βασικά ίδια κεφάλαια θα αποτελούνται από τα ακόλουθα:

- ✓ Κύρια στοιχεία, με αντικατάσταση του όρου «core Tier I», από τον όρο «common equity Tier I», έναν δείκτη που θα αποτελείται από παρακρατηθέντα κέρδη, αποθεματικά και κοινές μετοχές.
- ✓ Πρόσθετα στοιχεία, όπου εντάσσονται οι προνομιούχες μετοχές, υπό όρους (προκαθορισμένη διάρκεια, πλήρης καταβολή έκδοσής τους, κλπ.), και οι τίτλοι έκδοσης θυγατρικών εταιρειών, που θα είναι υπό την εποπτεία των οργανισμών που κατέχονται από τρίτους.

Τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια αποτελούνται από προνομιούχες μετοχές ορισμένης διάρκειας, τουλάχιστον πέντε (5) ετών και από υπό προϋποθέσεις τίτλους εκδόσεως θυγατρικών εταιρειών που θα είναι υπό την εποπτεία των οργανισμών που κατέχονται από τρίτους, αν δεν περιλαμβάνονται βασικά ίδια κεφάλαια. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, οι ελάχιστοι δείκτες των ανωτέρω κατηγοριών διαμορφώνονται ως εξής:

- ❖ Κύρια στοιχεία βασικών ιδίων κεφαλαίων: 4,5% από 2%
- ❖ Βασικά ίδια κεφάλαια: 6% από 4%
- ❖ Σύνολο ιδίων κεφαλαίων: 8% (καμία μεταβολή)

Η αντιμετώπιση της προκυκλικότητας, από το Σύμφωνο της Βασιλείας III, γίνεται με τους ακόλουθους τρόπους (Θωμαδάκης Σ. – Λοϊζος Κ., 2011):

1. Κεφαλαιακό απόθεμα συντήρησης: το απόθεμα αυτό κεφαλαίου θα δημιουργείται σε ομαλές περιόδους οικονομικής ανάπτυξης και θα έχει ως στόχο την απορρόφηση των ζημιών σε περιόδους οικονομικής πίεσης. Το ποσοστό στο οποίο θα ανέρχεται το κεφάλαιο αυτό θα είναι το 2,5% επί του κινδύνου του Ενεργητικού και θα αποτελείται αποκλειστικά από κύρια στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων. Η ανάκτηση του κεφαλαίου αυτού θα πρέπει να γίνεται άμεσα από τα πιστωτικά ιδρύματα, μέσω μειώσεων στα πριμ (bonus) των στελεχών του ιδρύματος, καθώς επίσης και μέσω της μη καταβολής μερισμάτων.
2. Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα: το υπόψιν κεφαλαιακό απόθεμα θα κυμαίνεται μεταξύ του 0% και του 2,5%. Οι εθνικές εποπτικές αρχές θα είναι εκείνες που θα ενεργοποιούν την εφαρμογή του, όταν θα κρίνουν ότι η πιστωτική επέκταση σε κάθε χώρα είναι υπερβολική και ενέχει συστημικό κίνδυνο.

3. Ενίσχυση απαιτήσεων ως προς την κάλυψη κινδύνου αντισυμβαλλόμενου: η ενίσχυση των απαιτήσεων αυτών αφορούν παροχή κινήτρων μέσω χαμηλότερων συντελεστών βαρύτητας στους οργανισμούς που διαπραγματεύονται το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, καθώς επίσης και μεγαλύτερες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα χαρτοφυλάκια συναλλαγών των πιστωτικών ιδρυμάτων, κυρίως σε ότι σχετίζεται με συναλλαγές παραγώγων και τιτλοποιήσεων. Επίσης, ενίσχυση των απαιτήσεων θα υπάρχει και μέσω της ζήτησης πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τους οργανισμούς SIFI's, (Systematically Important Financial Institution), μιας και τα πιστωτικά ιδρύματα, λόγω μεγέθους, σε θεωρητικό επίπεδο είναι πιο δύσκολο να χρεοκοπήσουν.

Το Σύμφωνο της Βασιλείας III χρησιμοποιεί έναν απλό δείκτη μόχλευσης (βλέπε 1.6), με μια ενδεικτική τοποθέτησή του σε ελάχιστο ποσοστό 3%, το οποίο θα αξιολογείται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Η υποχρέωση του ορίου αυτού θα διασφαλίζει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα δεν θα αυξάνουν το δανεισμό τους σε μεγάλο βαθμό. Επίσης, μέσω του συντελεστή αυτού, αποθαρρύνεται η επιλεκτική χρήση κανονιστικών ρυθμίσεων που ενδεχομένως να επηρέαζαν τον κεφαλαιακό δείκτη. Ένας βασικός λόγος εκδήλωσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης ήταν και το γεγονός ότι, υπήρχε υψηλή μόχλευση σε οργανισμούς με υψηλούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, σύμφωνα με το Σύμφωνο Βασιλείας II, μέσω των τιτλοποιήσεων. Στο Σύμφωνο της Βασιλείας III, ο συντελεστής μόχλευσης αναφέρεται ως ένα μέτρο που θα εμποδίζει μια κατάσταση να ξεφύγει και θα χρησιμοποιείται για τον περιορισμό παρόμοιων ανεπιθύμητων καταστάσεων.

Οι διαφορές που προκύπτουν ανάμεσα στα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στο παθητικό, δημιουργούν ένα πρόβλημα ρευστότητας. Η υπέρβαση των υποχρεώσεων, έναντι των στοιχείων του ενεργητικού, τότε το πιστωτικό ίδρυμα καλείται να επενδύσει την πλεονάζουσα αυτή ρευστότητα, ενώ στην αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει το πιστωτικό ίδρυμα να καλύψει το κενό χρηματοδότησης με άντληση ρευστότητας. Με το Σύμφωνο της Βασιλείας III καθιερώνονται δυο (2) νέοι δείκτες ρευστότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ο ένας δείκτης είναι ο «Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας» και ο άλλος είναι ο «Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης» (βλέπε 1.6).

2.2.2 Καινοτόμα Στοιχεία

Τα καινοτόμα στοιχεία που εισάγει το ρυθμιστικό πλαίσιο του Συμφώνου της Βασιλείας III διακρίνονται σε δυο (2) Κανόνες (Pierre E.C., 2011):

- i. Νέοι Κανόνες Μικρο – Προληπτικής Ρυθμιστικής Παρέμβασης
- ii. Νέοι Κανόνες Μακρο – Προληπτικής Ρυθμιστικής Παρέμβασης

Οι κανόνες της μικρο – προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης, εκτός των συντελεστών μόχλευσης και ρευστότητας που αναφέρθηκαν ανωτέρω, περιλαμβάνουν και μια σειρά από μετρήσεις που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν από τις εποπτικές αρχές. Οι μετρήσεις αυτές περιλαμβάνουν:

- ❖ Συμβατική αναντιστοιχία ληκτοτήτων: για την κατανόηση των αναγκών ρευστότητας ενός πιστωτικού ιδρύματος, θα πρέπει τα ίδια τα ιδρύματα να αξιολογούν τακτικά τη συμβατική αναντιστοιχία ληκτοτήτων. Μέσω της μέτρησης αυτής ορίζεται μια αρχική απλή αναφορά των συμβατικών δεσμεύσεων και μπορούν οι εποπτικές αρχές να συγκρίνουν τα χαρακτηριστικά του κινδύνου ρευστότητας που υπάρχουν στα πιστωτικά ιδρύματα.
- ❖ Συγκέντρωση χρηματοδότησης: η μέτρηση αυτή αφορά τη συγκεντρωτική ανάλυση της χρηματοδότησης που παρέχεται από συγκεκριμένους αντισυμβαλλόμενους, μέσων και νομισμάτων. Μια μέτρηση της συγκέντρωσης αποκαλύπτει τις δραστηριότητες χονδρικής χρηματοδότησης και βοηθά τις εποπτικές αρχές να αξιολογήσουν το βαθμό του κινδύνου ρευστότητας.
- ❖ Διαθέσιμα μη βεβαρημένα στοιχεία του ενεργητικού. η μέτρηση εδώ αφορά τα μη βεβαρημένα στοιχεία του ενεργητικού, τα οποία δυνητικά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως εγγύηση για την εξασφάλιση χρηματοδότησης. Μέσω της μέτρησης αυτής, τόσο τα πιστωτικά ιδρύματα όσο και οι εποπτικές αρχές, αποκτούν καλύτερη γνώση των ικανοτήτων τους, ώστε να αντλήσουν πρόσθετους πόρους.
- ❖ Συντελεστής κάλυψης ρευστότητας ανά σημαντικό νόμισμα: ο συναλλαγματικό κίνδυνος είναι ένα σημαντικό στοιχείο του κινδύνου ρευστότητας. Επ' αυτού, ο συντελεστής κάλυψης ρευστότητας αξιολογείται σε κάθε σημαντικό νόμισμα, με σκοπό την παρακολούθηση και τη διαχείριση, σε συνολικό επίπεδο, της εξέλιξης της έκθεσης του νομίσματος σε ένα πιστωτικό ίδρυμα.

- ❖ Εργαλεία παρακολούθησης εξελίξεων στην αγορά: για την εξεύρεση πηγών στιγμιαίων δεδομένων, σε ενδεχόμενα προβλήματα ρευστότητας, κρίνεται σκόπιμη η συλλογή πληροφοριών για την παρακολούθηση της αγοράς των τιμών των περιουσιακών στοιχείων και της ρευστότητας. Οι πληροφορίες αυτές σχετίζονται με τα περιθώρια συμβολαίων παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, με τις τιμές των μετοχών, με την ικανότητα του οργανισμού να αυτοχρηματοδοτείται σε διάφορες αγορές χονδρικής.

Οι κανόνες της μακρο – προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης, καθιερώνονται για πρώτη φορά σε διεθνές επίπεδο. Το νέο αυτό πλαίσιο περιλαμβάνει διατάξεις για την αντιμετώπιση της χρονικής διάστασης του συστημικού κινδύνου, δηλαδή με άλλα λόγια, τον περιορισμό της προκυκλικότητας. Μέσα σε ένα τέτοιο ρυθμιστικό πλαίσιο, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει:

- ❖ Να δημιουργούν κεφαλαιακό απόθεμα, σε ομαλές περιόδους, για λόγους συντήρησης. Το απόθεμα αυτό είναι πλεονάζον των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, που τηρούν σε διαρκή βάση και έχει ύψος 2,5%. Το κεφάλαιο αυτό αποτελείται αποκλειστικά από στοιχεία βασικών ιδίων κεφαλαίων και χρησιμοποιείται για να αποφευχθεί η προσφυγή στα ελάχιστα διαθέσιμα κεφάλαια.
- ❖ Να δημιουργούν αντικυκλικό απόθεμα, σε περιόδους μεγάλης πιστωτικής επέκτασης. Μέσω αυτού του κεφαλαίου διασφαλίζεται ότι κατά τον καθορισμό των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων, θα λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες του μακροοικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργούν. Το ύψος του αντικυκλικού αποθέματος είναι από 0% έως 2,5% του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού.
- ❖ Να σχηματίζουν δυναμικές προβλέψεις, βάσει των αναμενόμενων ζημιών, από τα στοιχεία του χαρτοφυλακίου τους.
- ❖ Να καλύπτονται έναντι της μεγάλης κυκλικότητας των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων.

2.3 Χρονοδιάγραμμα Εφαρμογής Βασιλείας III

Η εφαρμογή των διατάξεων της Βασιλείας III θα γίνει τμηματικά, με αφετηρία το έτος 2013 και με ορίζοντα έξι (6) ετών. Επειδή ορισμένες διατάξεις του Συμφώνου της Βασιλείας III έχουν το χαρακτήρα του κατεπείγοντος, μουν για εφαρμογή με άμεση

προτεραιότητα. Παράλληλα με την άμεση εφαρμογή των διατάξεων αυτών θα υπάρχει συνεχής παρακολούθησή τους, με στόχο τη διενέργεια των όποιων τροποποιήσεων απαιτούνται, ώστε να ανταποκρίνεται το Σύμφωνο της Βασιλείας III στις απαιτήσεις της αγοράς και στην αντιμετώπιση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Πίνακας 2.1: Χρονοδιάγραμμα Εφαρμογής – Ρυθμιστική Φάση

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Leverage Ratio	Παράλληλη λειτουργία 1/1/2013 – 1/1/2017					Μετάβαση προς Πυλώνα I	
Minimum Common Equity	3,5%	4,0%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
Capital Conservation Buffer				0,625%	1,25%	1,875%	2,5%
Minimum Common Equity	3,5%	4,0%	4,5%	5,125%	5,75%	5,375%	7,0%
Minimum Tier I	4,5%	5,5%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Minimum Total Capital	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%
Minimum Total Capital Plus	8,0%	8,0%	8,0%	8,625%	9,25%	9,87%	10,5%
Countercyclical Capital Buffer							0%- 2,5%
Liquid Coverage Ratio			Εισαγωγή Ελάχιστου Προτύπου				
Net Stable Funding Ratio						Εισαγωγή Ελάχιστου Προτύπου	

Πηγή: <http://www.bis.org/>

Η ενδεχόμενη τροποποιήσεων ορισμένων εκ των διατάξεων του Συμφώνου της Βασιλείας III θα έχει ως αποτέλεσμα τη μη πλήρη εφαρμογή τους, χρονικά, από τα πιστωτικά ιδρύματα, με επιπτώσεις στη λειτουργία τους. Αυτή η σχετική στέρηση χρόνου εφαρμογής από τα πιστωτικά ιδρύματα των διατάξεων, είναι αναγκαία και θα συντελέσει στην ηπιότερη προσαρμογή τους και σε πολλές περιπτώσεις και στον επαναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού μοντέλου που χρησιμοποιείται αναφορικά με τους συντελεστές ρευστότητας (<http://www.bis.org/>).

2.4 Επιπτώσεις Βασιλείας III στα Χρηματοοικονομικά Ιδρύματα

Η αύξηση της παρακράτησης των ελάχιστων κεφαλαιακών αποθεμάτων που θα πρέπει να διατηρούν τα πιστωτικά ιδρύματα, έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του μετοχικού του κεφαλαίου. Με το νέο ορισμό που δίνεται για τα ίδια κεφάλαια, τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεώνονται στην αύξηση των κεφαλαιακών τους αποθεμάτων, κυρίως λόγω της εξάρτησης που έχουν από κεφάλαια χαμηλότερης ποιότητας, όπως είναι τα Tier I και Tier II. Το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον που υπάρχει την περίοδο αυτή, είναι πιθανό να οδηγήσει σε περαιτέρω απομόχλευση και συρρίκνωση του Ενεργητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς επίσης και σε συγχωνεύσεις. Όλα τα ανωτέρω θα συμβούν στην περίπτωση κατά την οποία δεν θα είναι εφικτή η άντληση των κεφαλαίων που απαιτούνται, μέσω της έκδοσης κοινών μετοχών (Καραμούζης Ν., Χαρδούβελη Γ., 2011).

Η αύξηση των κεφαλαιακών αποθεμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων θα οδηγήσει στην αύξηση και του δείκτη μόχλευσης, ο οποίος ορίζεται ως το πηλίκο των Ιδίων Κεφαλαίων προς το σύνολο του Ενεργητικού. Η αύξηση αυτή επέρχεται ως συνέπεια της αυξητικής πορείας που ακολουθεί ο αριθμητής του κλάσματος, παράλληλα με τη μείωση του παρονομαστή. Η αύξηση του δείκτη δεν πρόκειται να προκαλέσει δυσμενείς επιδράσεις, μιας και το ελάχιστο ποσοστό που εισάγεται για την περίοδο μετάβασης (3%), μπορεί να καλυφθεί σχετικά εύκολα, από τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Επίσης, οι δείκτες ρευστότητας θα προσπαθήσουν να οδηγήσουν τους καταθέτες στην επιστροφή των καταθέσεών τους στα πιστωτικά ιδρύματα, μιας και τα κεφάλαια αυτά αποτελούν μια σταθερή και μακροχρόνια πηγή χρηματοδότησης.

Η χρήση από τα πιστωτικά ιδρύματα των κεφαλαιακών αποθεμάτων, θα οδηγήσει και στη μείωση των «δώρων (bonus)», που λαμβάνουν σε ετήσια βάση τα υψηλόβαθμα στελέχη των πιστωτικών ιδρυμάτων, μιας και θα πρέπει να ισοσταθμιστεί η μείωση των

κερδών με την αύξηση του κόστους. Οι εξελίξεις που θα επέλθουν στον τραπεζικό κλάδο, μετά την εφαρμογή των διατάξεων του Συμφώνου της Βασιλείας III μπορεί να οδηγήσουν στην μείωση ή ακόμη και στην παύση ορισμένων εργασιών που δεν έχουν απόδοση ανάλογη των πόρων που καταναλώνουν. Δραστηριότητες τέτοιες είναι οι πράξεις συναλλάγματος, οι αγοροπωλησίες εμπορευμάτων (commodities), οι αγοροπωλησίες αξιόγραφων σταθερού εισοδήματος, κλπ.

Παράλληλα με τη μείωση ή την παύση δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων, υπάρχει η βεβαιότητα ότι θα δημιουργηθούν και ανάγκες για τη γέννηση νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Τα προϊόντα αυτά θα είναι μοντέρνα, νέα, καινοτόμα και θα προωθούν την ανάπτυξη των λειτουργιών των πιστωτικών ιδρυμάτων. Τέτοιου είδους προϊόντα μπορεί να συνδυάζουν καταθετικά και δανειακά χαρακτηριστικά (πληρωμή τόκων δανείου που θα ορίζεται από τη διαφορά μεταξύ του οφειλόμενου ποσού και των καταθέσεων που έχει στο πιστωτικό ίδρυμα ο πελάτης). Ένα άλλο χρηματοοικονομικό προϊόν είναι και η τροποποίηση των λογαριασμών του ταμειευτηρίου, όπου ο ιδιοκτήτης ενός τέτοιου λογαριασμού θα μπορεί να διενεργεί διάφορες συναλλαγές, χρηματιστηριακές ή επενδυτικές.

2.5 Επιπτώσεις Βασιλείας III στην Οικονομία

Μέσα στο έτος 2011 διάφορες ομάδες μελετών, πραγματοποίησαν έρευνες, οι οποίες κατέληξαν σε πολύ χρήσιμα συμπεράσματα, αναφορικά με τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει το Σύμφωνο της Βασιλείας III στην πραγματική οικονομία, σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ομάδα μακροοικονομικής αξιολόγησης (Macroeconomic Assessment Group), της Επιτροπής της Βασιλείας, αποτύπωσε ότι, μια αύξηση της τάξεως του 1% στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, θα οδηγήσει στη μείωση του Α.Ε.Π., κατά 0,04% σε διεθνές επίπεδο. Επίσης, έρευνα που διεξήγαν οι οικονομολόγοι Slovik και Cournepe, (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης), κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αύξηση των δανειακών περιθωρίων, ως συνέπεια της αύξησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων, θα προκαλέσει μια μείωση του Α.Ε.Π. που θα κυμαίνεται από 0,05% έως και 0,15% (B.I.S., 2011).

Το ποσό που θα πρέπει να αντληθεί σε κοινές μετοχές από τα πιστωτικά ιδρύματα, σύμφωνα με την εταιρεία συμβούλων McKinsey, ανέρχεται στα 1,1 τρισεκατομμύρια ευρώ, για τα πιστωτικά ιδρύματα της Ευρώπης και σε 870 δισεκατομμύρια δολάρια, για τα αντίστοιχα των Η.Π.Α. Η άντληση των κεφαλαίων δεν θα είναι το μεγαλύτερο κόστος για τα

ιδρύματα αυτά, αλλά η εισαγωγή των δεικτών ρευστότητας, η εμφάνιση των οποίων γίνεται για πρώτη φορά. Η χρήση του δείκτη βραχυχρόνιας ρευστότητας θα αναγκάσει τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν στα χαρτοφυλάκιά τους, εύκολα ρευστοποιήσιμα στοιχεία, τα οποία αποφέρουν μικρά κέρδη, αλλά ρευστοποιούνται με μεγαλύτερη ευκολία, έναντι άλλων μη εύκολα ρευστοποιήσιμων. Από την άλλη πλευρά, ο δείκτης μακροχρόνιας ρευστότητας, θα υποχρεώσει τα πιστωτικά ιδρύματα στην αναζήτηση και εξεύρεση περισσότερο μακροχρόνιων πηγών χρηματοδότησης. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζονται οι υποχρεώσεις βραχυπρόθεσμης διάρκειας, με συνεπακόλουθο την αύξηση του κόστους δανεισμού των πιστωτικών ιδρυμάτων (<http://www.economist.com>).

Ανάλογες με τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην παγκόσμια οικονομία, σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, θα είναι και οι επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία. Οι αλλαγές αυτές θα έχουν τις ρίζες τους στον περιορισμό των δανείων και της πιστωτικής επέκτασης των πιστωτικών ιδρυμάτων. Από την εφαρμογή των διατάξεων του Συμφώνου της Βασιλείας III, θα υπάρχει σταδιακά και μείωση της κερδοφορίας, με εντονότερη εκείνη που απεικονίζεται στο δείκτη της απόδοσης των κεφαλαίων προς τα ίδια κεφάλαια του πιστωτικού ιδρύματος (R.O.E. - Return On Equity). Η πτώση του αυτού του δείκτη θα επιφέρει αλλαγές και επιβάρυνση της θέσης του τραπεζικού κλάδου, έναντι των άλλων κλάδων της οικονομίας, από επενδυτική σκοπιά. Τέλος, πρόκειται να ενισχυθεί ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος η οποία θα αναβαθμίσει τα λειτουργικά της συστήματα, προκειμένου να μπορεί να παρακολουθεί με μεγαλύτερη αποδοτικότητα την κίνηση των νέων μεγεθών που διαμορφώνονται στο χρηματοοικονομικό χάρτη της ελληνικής και παγκόσμιας αγοράς.

Κεφάλαιο 3^ο

EFG EUROBANK ERGASIAS A.E.

3.1 Εισαγωγή

Ο όμιλος EFG Eurobank Ergasias είναι ένα από τα σημαντικότερα πιστωτικά ιδρύματα, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά γενικότερα στο χώρο της Νοτιοανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης. Η παρουσία του ομίλου είναι πολύ έντονη και συνεχής σε χώρες όπως είναι η Ρουμανία, η Σερβία, η Βουλγαρία, η Τουρκία, η Πολωνία, η Κύπρος κλπ. Συνολικά σε όλες τις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο όμιλος EFG Eurobank Ergasias, έχει 1.112 υποκαταστήματα, 89 επιχειρηματικά κέντρα, 9 εταιρείες Leasing και διαχειρίζεται συνολικά ένα χαρτοφυλάκιο που ανέρχεται στα 15,5 δισεκατομμύρια ευρώ. Η ισχυρή παρουσία και θέση του ομίλου στηρίζεται στην πολυετή του εμπειρία, στη γνώση και στην εξειδίκευση των στελεχών και των εργαζομένων που βρίσκονται σε αυτόν και στην άριστη γνώση των αναγκών της αγοράς και των καταναλωτών (Eurobank, 2011).

Το έτος 2010, έτος όπου η κρίση απλώνεται ολοένα και πιο έντονα σε διεθνές επίπεδο, στην Ελλάδα, αρχίζουν να αναδεικνύονται τα χρόνια διαρθρωτικά και δημοσιονομικά προβλήματα της οικονομίας, η εμφάνιση των οποίων προκάλεσε αστάθεια, αβεβαιότητα, ύφεση και εκτόξευση της ανεργίας. Οι συνθήκες της ύφεσης και της δημοσιονομικής κρίσης που δημιουργήθηκαν επηρέασαν πολύ το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, εντός του οποίου λειτουργεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Παρά το γεγονός ότι η χρηματοπιστωτική κρίση δεν επέφερε σοβαρές ζημιές στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, παρά μόνο δευτερογενώς, εντούτοις, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα υφίστανται άμεσα τις συνέπειες της δημοσιονομικής κρίσης. Το αποτέλεσμα ήταν ο αποκλεισμός των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων από τη διατραπεζική αγορά και η μόνη πηγή ρευστότητας που απέμεινε ήταν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Ο πρωταρχικός στόχος που έχει θέσει ο όμιλος EFG Eurobank Ergasias είναι η διατήρηση της υψηλής κεφαλαιακής επάρκειας και η συνέχιση των προσπαθειών για την ενίσχυση της κεφαλαιακής θέσης του ομίλου. Η δραστηριότητα του ομίλου τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει σε μια αύξηση κατά 135 μονάδες βάσης της συνολικής κεφαλαιακής θέσης, το οποίο ισοδυναμεί με αύξηση κεφαλαίων κατά 800 εκατομμύρια ευρώ. Έτσι, ο δείκτης Tier I ανήλθε στο 11,9%, για το έτος 2010, ενώ ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας

διαμορφώθηκε στο 13,1%, στα τέλη του 2010. Αντίθετα, τα συνολικά έσοδα του ομίλου υποχώρησαν κατά 3,8%, σε ετήσια βάση, φθάνοντας στα 2.924 εκατομμύρια ευρώ το 2010, έναντι 3.040 εκατομμυρίων ευρώ που ήταν το 2009. Η μείωση αυτή ήταν αποτέλεσμα την πτώσης των εργασιών που σημειώθηκαν στις εργασίες εντός του ελληνικού χώρου.

Γενικά, παρά το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον λειτουργίας του ομίλου, η EFG Eurobank Ergasias παρουσιάζει κερδοφορία, προσαρμοζόμενη στις νέες συνθήκες και απαιτήσεις της αγοράς και επωφελούμενη από τις αποδεδειγμένες ικανότητες συγκράτησης των δαπανών.

3.2 Κεφαλαιακή Επάρκεια & Διαχείριση Κινδύνων EFG EUROBANK ERGASIAS A.E.

Η κεφαλαιακή επάρκεια αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές, αν όχι η σημαντικότερη παράμετρο, για τη βιωσιμότητα ενός πιστωτικού ιδρύματος. Το μέγεθος αυτό καθορίζει το ελάχιστο επίπεδο των ιδίων κεφαλαίων που απαιτούνται να διατηρεί ένα πιστωτικό ίδρυμα, σε σχέση με τα σταθμισμένα, ως προς τον κίνδυνο, στοιχεία του Ενεργητικού. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας υπολογίζεται ως ο λόγος του βασικού κεφαλαίου (Tier I) και των συμπληρωματικών κεφαλαίων (Tier II), προς το άθροισμα των στοιχείων του ενεργητικού, σταθμισμένων ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο των εκτός ισολογισμού στοιχείων, προστιθέμενου της μέτρησης του κινδύνου αγοράς, με βάση το Σύμφωνο Βασιλείας I και επιπλέον προστιθέμενου του λειτουργικού κινδύνου, με βάση το Σύμφωνο Βασιλείας II (Τράπεζα της Ελλάδος, 2009).

Ο όμιλος EFG Eurobank Ergasias διαχειρίζεται την κεφαλαιακή του βάση χρησιμοποιώντας μεταξύ άλλων, τους κανόνες και τους δείκτες που έχει θεσπίσει η Επιτροπή της Βασιλείας και έχει υιοθετήσει, τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και η Τράπεζα της Ελλάδος. Η διαχείριση της κεφαλαιακής δομής γίνεται ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε εποχή, αναπροσαρμόζοντας τα ποσά διανομής μερισμάτων στους μετόχους, μέσα από την επιστροφή κεφαλαίων προς αυτούς ή με την έκδοση κεφαλαιακών τίτλων (Eurobank, 2011).

Η εξέταση της κεφαλαιακής επάρκειας του ομίλου EFG Eurobank Ergasias ξεκινάει από το έτος 2005, όπου η τιμή του δείκτη διαμορφώνεται στο 13,5%, ενώ το έτος 2006 μειώνεται στο 10,4%. Το έτος 2007 ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ανήλθε στο 12,2%, τιμή κατά πολύ υψηλότερη από το όριο του 8%, που έχει τεθεί από την Τράπεζα της

Ελλάδος. Η αύξηση αυτή του δείκτη το έτος 2007 επήλθε ως συνέπεια της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου του ομίλου. Παράλληλα με τη βελτίωση του δείκτη της κεφαλαιακής δομής, υπήρξε και σημαντική βελτίωση του συνολικού χαρτοφυλακίου του ομίλου, σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων. Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε στο 2,4% επί του συνόλου των χορηγήσεων, ποσοστό πολύ χαμηλό και εντός των ορίων της Τράπεζας της Ελλάδος. Επίσης, ο δείκτης κάλυψης των επισφαλών απαιτήσεων διαμορφώθηκε στο 137%, επί των εξασφαλίσεων.

Το έτος 2008, ο όμιλος EFG Eurobank Ergasias διαθέτει έναν δείκτη συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας ύψους 12,4%, ενώ το έτος 2009, ο υπόψιν δείκτης αυξάνεται ακόμη περισσότερο και διαμορφώνεται στο τέλος του έτους στο 12,7%. Σημαντική άνοδο παρουσιάζει ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας και το έτος 2010, όπου διαμορφώνεται στο 13,1%, παρά το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον που έχει αρχίσει να διαμορφώνεται. Η αύξηση αυτή οφείλεται στις δραστηριότητες του ομίλου στο εξωτερικό (Πολωνία), αλλά και στη συγχώνευση με την εταιρεία επενδύσεων χαρτοφυλακίου ΔΙΑΣ, τα οποία ενισχύουν τουλάχιστον κατά 135 μονάδες βάσης, τη συνολική κεφαλαιακή θέση του ομίλου. Τέλος, για το έτος 2011 και ειδικότερα το τρίτο τρίμηνο του εξεταζόμενου έτους, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παρουσιάζεται αρκετά υψηλός (10,4%), παρά την πτώση που παρατηρείται. Η πτώση αυτή οφείλεται και στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων, το οποίο έλαβε χώρα την 21^η Ιουλίου του 2011.

Πίνακας 3.1: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας EFG Eurobank Ergasias (2005 – 2011)

	Έτη						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	13,5%	10,4%	12,2%	12,4%	12,7%	13,1%	10,4%
Tier I	10,6%	7,5%	9,2%	10,0%	10,8%	11,9%	10,0%

Πηγή: Eurobank, 2011

Ο όμιλος EFG Eurobank Ergasias όλα αυτά τα έτη, και σύμφωνα πάντα με τις διατάξεις που προωθούσε η Επιτροπή της Βασιλείας, εστίαζε στη βελτίωση της κεφαλαιακής του επάρκειας, αυξάνοντας σημαντικά το δείκτη μέτρησής του, μέσω της δημιουργίας και διακράτησης κερδών. Παράλληλα, προχωρούσε σε πώληση ιδίων μετοχών και προσπαθούσε

να μειώνει τον κίνδυνο του χαρτοφυλακίου δανείων, ακολουθώντας μια πολύ αυστηρή πιστωτική πολιτική.

3.3 Stress Test EFG EUROBANK ERGASIAS A.E.

Το 2011 πραγματοποιήθηκε η πανευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, στην οποία συμμετείχαν περισσότερα από 91 πιστωτικά ιδρύματα, καλύπτοντας περισσότερο από το 65% του συνόλου του ενεργητικού του Τραπεζικού Συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η άσκηση αυτή πραγματοποιήθηκε υπό την εποπτεία και το συντονισμό της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (E.B.A.), σε συνεργασία με όλες τις εποπτικές αρχές, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (E.K.T.), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου. Ο κύριος σκοπός που εξυπηρετούσε η άσκηση αυτή ήταν να γίνει μια αξιολόγηση των «αντοχών» που μπορούν να επιδείξουν τα πιστωτικά ιδρύματα σε ακραίες συνθήκες κρίσεως, όπως συμβαίνει στις ημέρες μας, με χαρακτηριστικά αφερεγγυότητας, υπό συγκεκριμένες περιοριστικές συνθήκες (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011).

Σχετικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτή την άσκηση προσομοίωσης, πρέπει να τονισθεί ότι τέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ορισμένες παράμετροι, ως όρια. Για παράδειγμα, το όριο αναφοράς τέθηκε στο ποσοστό του 5%, ενώ και ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ήταν ο δείκτης των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Core Tier I). Επίσης, τα όσα δυσμενή σενάρια σχημάτισε και διαμόρφωσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, είχαν χρονικό ορίζοντα έως δυο (2) έτη (2011 – 2012). Αυτό που δεν λάμβανε υπόψιν της, μέσα στις παραμέτρους που ορίζονταν, η άσκηση ήταν τυχόν μελλοντικές επιχειρηματικές ενέργειες και στρατηγικές, που θα λαμβάνονταν για την αντιστροφή του κλίματος.

Σε αυτή την πανευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης ακραίως καταστάσεων έλαβε μέρος και το πιστωτικό ίδρυμα της EFG Eurobank Ergasias A.E. Σχετικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν, από την επίπτωση των υποθέσεων ενός ακραίου αλλά αρκετά επιβλαβούς σεναρίου οικονομικής κατάστασης, ο εκτιμώμενος δείκτης των Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος διαμορφώθηκε στο 4,9%, οριακά πιο χαμηλός από το όριο του 5% που είχε θέσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος, κατόπιν των αποτελεσμάτων των Stress Tests, ανακοίνωσε την υλοποίηση ενεργειών ενίσχυσης των κεφαλαίων της, όπως είναι η

απορρόφηση της εταιρείας επενδύσεων χαρτοφυλακίου «ΔΙΑΣ», το οποίο σχεδόν έχει ολοκληρωθεί, καθώς επίσης και τη χρήση γενικών προβλέψεων με σκοπό την κάλυψη μελλοντικών ζημιών. Επίσης, η διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος έχει σκεφθεί να στραφεί και στη λύση της έκδοσης μετατρέψιμου σε κοινές μετοχές ομολογιακού δανείου, στην περίπτωση που χρειαστεί, καθώς και στη διάθεση πλειοψηφικού μεριδίου στη θυγατρική εταιρεία που κατέχει στην Τουρκία.

3.4 Ανάλυση Αριθμοδεικτών EFG EUROBANK ERGASIAS A.E.

Για την όσο το δυνατόν αναλυτικότερη και περισσότερο εμπειριστατωμένη εξέταση της χρηματοοικονομικής κατάστασης του πιστωτικού ιδρύματος EFG Eurobank Ergasias A.E. γίνεται η χρήση και η αποτύπωση των αποτελεσμάτων που προέρχονται από αριθμοδείκτες. Οι αριθμοδείκτες αποτελούν το μέσο που διευκολύνει τη σύγκριση ανάμεσα στα διάφορα οικονομικά μεγέθη που παρουσιάζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η χρήση τους διευκολύνει τον μελετητή να παρουσιάσει περιληπτικά και με κατανοητό τρόπο, τα δεδομένα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, δίνοντας μια εικόνα για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της εταιρείας (Ευθύμογλου Π., 1999).

Οι αριθμοδείκτες, ως μεγέθη, είναι αλληλοεξαρτώμενοι μεταξύ τους και θα πρέπει να εξετάζονται ως ένα σύνολο. Η βελτίωση στην τιμή που μπορεί να επιδείξει ένας αριθμοδείκτης μπορεί να συνεπάγεται την επιδείνωση ενός άλλου ή άλλων αριθμοδεικτών, οι οποίοι είναι απαραίτητο να συνεξετάζονται πριν από οποιαδήποτε ερμηνεία. Ανάλογα με το αντικείμενο της σχέσης όπου δίνεται έμφαση στην ανάλυση, οι αριθμοδείκτες διακρίνονται σε κατηγορίες. Οι αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούνται πιο συχνά και οι οποίοι περιγράφουν την πλειονότητα των οικονομικών μεγεθών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι:

i. Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

- R.O.A. – Return On Assets
- R.O.E. – Return On Equity
- Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου
- Κόστος Εσόδων

ii. Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

- Χορηγήσεων – Καταθέσεων

- Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων

iii. Αριθμοδείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

- Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού
- Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Χορηγήσεων

iv. Αριθμοδείκτες Ποιότητας Ενεργητικού

- Προβλέψεις / Λειτουργικά Έσοδα
- Προβλέψεις / Σύνολο Ενεργητικού

Πίνακας 3.2: Ανάλυση Αριθμοδεικτών EFG Eurobank Ergasias (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
R.O.A.	0,015	0,017	0,017	0,017	0,011	0,005	0,014
R.O.E.	0,161	0,181	0,173	0,185	0,136	0,058	0,149
ΚΑΘΑΡΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ	0,036	0,033	0,032	0,032	0,032	0,030	0,032
ΚΟΣΤΟΣ ΕΣΟΔΩΝ	0,295	0,272	0,267	0,271	0,274	0,267	0,274
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ / ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	0,901	0,886	1,164	1,196	1,153	1,138	1,073
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ / ΣΥΝΟΛΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	1,556	1,670	1,581	1,499	1,471	1,509	1,548
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ / ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	0,066	0,076	0,067	0,078	0,056	0,075	0,070
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ / ΣΥΝΟΛΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	0,103	0,128	0,106	0,117	0,083	0,113	0,108
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ / ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	0,150	0,166	0,154	0,142	0,270	0,387	0,212
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ / ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	0,007	0,007	0,006	0,006	0,011	0,014	0,009

Πηγή: Eurobank, 2011

Ο αριθμοδείκτης Return On Assets (R.O.A.), αποτυπώνει την αποδοτικότητα του ενεργητικού μιας επιχείρησης, ως συνδυασμού, αφ ενός της αποδοτικότητας των πωλήσεων (καθαρού περιθωρίου ή καθαρού κέρδους) και αφετέρου της αποτελεσματικής χρήσης των διαθέσιμων πόρων (ενεργητικού), προκειμένου να επιτευχθούν κέρδη. Ο αριθμοδείκτης αυτός δίνεται από τη σχέση (Νιάρχος Ν., 1997):

R.O.A. = Καθαρά Κέρδη προ Φόρων

Σύνολο Ενεργητικού

(Σχέση 3.1)

Ο αριθμοδείκτης R.O.A. του πιστωτικού ιδρύματος EFG Eurobank Ergasias παρουσιάζει μια σταθερότητα μεταξύ των ετών 2005 – 2008 (0,017), ενώ τα έτη 2009 και 2010 εμφανίζει εμφανή μείωση, λόγω της μείωσης των κερδών και της ταυτόχρονης αύξησης του ενεργητικού της.

Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, (R.O.E.) απεικονίζει την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας επιχείρησης και παρέχει την ένδειξη του κατά πόσο επιτεύχθηκε ο στόχος πραγματοποίησης ενός ικανοποιητικού αποτελέσματος. Ο αριθμοδείκτης αυτός εκφράζεται από το πηλίκο των καθαρών κερδών μιας επιχείρησης, προς τα ίδια κεφάλαια που αυτή η διεύθυνση της επιχείρησης έχει τοποθετήσει σε αυτή (Νιάρχος Ν., 1997).

R.O.E. = Καθαρά Κέρδη

Ίδια Κεφάλαια

(Σχέση 3.2)

Τα αποτελέσματα του αριθμοδείκτη R.O.E. παρουσιάζουν διακυμάνσεις την εξαετία 2005 – 2010, με μια αύξηση να λαμβάνει χώρα μεταξύ των ετών 2006 – 2008, ενώ τα υπόλοιπα έτη μειώνεται η τιμή του αριθμοδείκτη. Η μείωση αυτή οφείλεται από τη μια πλευρά στη μεγάλη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων που παρουσίασε το πιστωτικό ίδρυμα EFG Eurobank Ergasias, προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιακή της επάρκεια κατά την έναρξη και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και από την άλλη πλευρά, στην πτώση των καθαρών της κερδών.

Ο δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Επιτοκίου κάνει την αποτίμηση του καθαρού τραπεζικού εισοδήματος από τόκους, αναλογικά με το με το ενεργητικό που αποφέρει κέρδη, στο οποίο περιλαμβάνονται οι τόκοι και τα μερίσματα. Ο δείκτης Καθαρού Περιθωρίου Επιτοκίου δίνεται από τη σχέση (Πετρόπουλος Δ., 2009):

Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου. = Καθαρό Εισόδημα από Τόκους

Κυκλοφορούν Ενεργητικό (κερδοφόρο)

(Σχέση 3.3)

Τα αποτελέσματα του αριθμοδείκτη αυτού παρουσιάζουν μια σταθερότητα, με πτωτικά όμως χαρακτηριστικά, για την EFG Eurobank Ergasias, φθάνοντας το έτος 2010 να είναι στα επίπεδα του 0,030 από 0,036 το έτος 2005.

Ο αριθμοδείκτης Κόστους Εσόδων δηλώνει τη σχέση των εξόδων με τον όγκο και το μέγεθος των τραπεζικών εργασιών, δηλαδή το μέγεθος των εσόδων. Ο αριθμοδείκτης δηλώνεται από το πηλίκο των Εξόδων (εκτός τόκων) προς το άθροισμα του καθαρού εισοδήματος από τόκους, στα οποία προστίθενται τα έσοδα εκτός τόκων (Πετρόπουλος Δ., 2009). Ειδικότερα:

Δείκτης Κόστους Εσόδων = Έξοδα (εκτός τόκων)

Καθαρό εισόδημα από τόκους + Έσοδα εκτός τόκων (Σχέση 3.4)

Τα αποτελέσματα του αριθμοδείκτη της EFG Eurobank Ergasias παρουσιάζουν μια σταθερότητα σε όλη την εξαετία, με ελάχιστες και πολύ μικρές διακυμάνσεις. Η μείωση που υπάρχει από το 2009 στο 2010 οφείλεται στη μείωση των εσόδων που παρουσιάζει το πιστωτικό ίδρυμα λόγω της οικονομικής κρίσης.

Ο αριθμοδείκτης Χορηγήσεων δηλώνει τη δυνατότητα που μπορεί να έχει ένα πιστωτικό ίδρυμα να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Ο αριθμοδείκτης αυτός υπολογίζεται από το πηλίκο των χορηγήσεων προς το σύνολο των καταθέσεων, δηλαδή (Πετρόπουλος Δ., 2009):

Δείκτης Χορηγήσεων = Χορηγήσεις

Καταθέσεις (Σχέση 3.5)

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 3 παρατηρείται ότι ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη χορηγήσεων της EFG Eurobank Ergasias είναι μεγαλύτερος της μονάδος (1,073). Αυτό σημαίνει ότι στα περισσότερα από τα έτη που εξετάζονται (2005 – 2010), οι χορηγήσεις που πραγματοποίησε το πιστωτικό ίδρυμα είναι μεγαλύτερες από τις καταθέσεις, με αποτέλεσμα να υπάρχει χαμηλή ρευστότητα.

Ο αριθμοδείκτης Ρευστότητας του συνόλου του Ενεργητικού παρουσιάζει την αναλογία των δανείων που κατακρατεί το πιστωτικό ίδρυμα. Δηλώνεται από την εξής σχέση (Πετρόπουλος Δ., 2009):

Δείκτης Ρευστότητας Συνόλου Ενεργητικού = Σύνολο Ενεργητικού

Σύνολο Χορηγήσεων

(Σχέση 3.6)

Από το έτος 2006 και έως το έτος 2009 ο αριθμοδείκτης αυτός παρουσιάζει μια κάμψη, ενώ αυξάνεται το έτος 2010. Η άνοδος που επέρχεται στο έτος αυτό οφείλεται στην επιβράδυνση της πιστωτικής επέκτασης της EFG Eurobank Ergasias, λόγω της οικονομικής κρίσης.

Στους αριθμοδείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας περιλαμβάνονται οι αριθμοδείκτες που απεικονίζουν τη σχέση των Ιδίων Κεφαλαίων σε σχέση, τόσο με το Σύνολο του Ενεργητικού, όσο και με το Σύνολο των Χορηγήσεων. Ο αριθμοδείκτης των Ιδίων Κεφαλαίων προς το Σύνολο του Ενεργητικού έχει ως ακολούθως (Νιάρχος Ν., 1997):

Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας = Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων

Σύνολο Ενεργητικού

(Σχέση 3.7)

Ο αριθμοδείκτης αυτός παρουσιάζει διακυμάνσεις μεταξύ των ετών 2005 – 2010, ενώ το 2009 έχει μια σημαντική μείωση, λόγω της εφαρμογής των νέων κανόνων κεφαλαιακής επάρκειας, που εφαρμόστηκαν με το Σύμφωνο της Βασιλείας II, μιας και για πρώτη φορά ξεκίνησαν να υπολογίζονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για λειτουργικούς κινδύνους. Η μείωση αυτή, όχι μόνο στον αριθμοδείκτη της EFG Eurobank Ergasias αλλά και σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας, συνοδεύεται την επόμενη χρονιά (2010) από μια αύξηση, μιας και προχώρησαν σε αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου, προκειμένου να ενισχυθεί η κεφαλαιακή τους επάρκεια.

Ο έτερος αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας είναι αυτός του Συνόλου των Ιδίων Κεφαλαίων προς το Σύνολο των Χορηγήσεων, δηλαδή (Νιάρχος Ν., 1997),

Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας = Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων

Σύνολο Χορηγήσεων

(Σχέση 3.8)

Ο αριθμοδείκτης αυτός χρησιμοποιείται για να διαπιστωθεί αν υπάρχει ή όχι ο υπερδανεισμός σε ένα πιστωτικό ίδρυμα και παρουσιάζει επίσης το κατά πόσο το πιστωτικό ίδρυμα παρέχει ασφάλεια στους δανειστές του. ο αριθμοδείκτης αυτός παρουσιάζει διακυμάνσεις από έτος σε έτος, αλλά μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης αυξάνεται,

λόγω της αύξησης που επήλθε στο μετοχικό κεφάλαιο της τράπεζας και της ταυτόχρονης κίνησης μείωσης των χορηγηθέντων δανείων προς τρίτους.

Η Ποιότητα του Ενεργητικού του πιστωτικού ιδρύματος EFG Eurobank Ergasias δηλώνεται από δυο (2) αριθμοδείκτες. Ο ένας αριθμοδείκτης είναι αυτός των Προβλέψεων προς τα Λειτουργικά Έσοδα, που υπολογίζεται ως ακολούθως (Πετρόπουλος Δ., 2009):

$$\text{Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού} = \frac{\text{Προβλέψεις}}{\text{Λειτουργικά Έσοδα}} \quad (\text{Σχέση 3.9})$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το μέγεθος των λειτουργικών εσόδων που μπορεί να προβλεφθεί, από τις διάφορες εργασίες που επιτελούνται. Η EFG Eurobank Ergasias παρουσιάζει χαμηλό μέσο όρο (0,212) μεταξύ των ετών 2005 – 2010, γεγονός που δηλώνει την άσχημη ποιότητα στην οποία βρίσκεται το Σύνολο του Ενεργητικού της.

Ο άλλος αριθμοδείκτης Ποιότητας του Ενεργητικού είναι εκείνος των Προβλέψεων προς το Σύνολο του Ενεργητικού. Ο υπολογισμός του αριθμοδείκτη αυτού γίνεται ως εξής (Πετρόπουλος Δ., 2009):

$$\text{Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού} = \frac{\text{Προβλέψεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}} \quad (\text{Σχέση 3.10})$$

Και σε αυτή την περίπτωση παρουσιάζεται η κακή κατάσταση στην οποία βρίσκεται το Σύνολο του Ενεργητικού του πιστωτικού ιδρύματος EFG Eurobank Ergasias (0,009).

3.5 Σύγκριση EFG EUROBANK ERGASIAS Α.Ε. με άλλα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

Πίνακας 3.3: Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας (2005 – 2011)

	Έτη						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EFG Eurobank Ergasias	13,5%	10,4%	12,2%	12,4%	12,7%	13,1%	10,4%
Alpha Bank	13,5%	12,9%	12,5%	10,1%	13,2%	13,6%	14,4%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	15,2%	15,6%	10,2%	10,3%	11,3%	13,1%	13,1%
Τράπεζα Πειραιώς	12,1%	11,3%	12,3%	9,9%	9,8%	9,3%	9,7%
Εμπορική Τράπεζα	9,5%	9,0%	8,3%	4,1%	11,9%	13,7%	13,9%

Πηγή: Eurobank, 2011 – www.emporiki.gr – www.nbg.gr – www.piraeusbank.gr – www.alpha.gr

Πίνακας 3.4: Return On Assets (R.O.A.) (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,015	0,017	0,017	0,017	0,011	0,005	0,014
Alpha Bank	0,017	0,017	0,017	0,019	0,010	0,007	0,015
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,008	0,016	0,019	0,023	0,020	0,012	0,016
Τράπεζα Πειραιώς	0,012	0,015	0,020	0,020	0,008	0,005	0,013
Εμπορική Τράπεζα	-0,005	0,006	-0,011	0,002	-0,014	-0,019	-0,041

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Από τον υπολογισμό του αριθμοδείκτη παρατηρείται ότι, υπάρχει έντονη διαφορά ανάμεσα στην αποδοτικότητα της Εμπορικής Τράπεζας και των υπολοίπων πιστωτικών ιδρυμάτων. Η Εμπορική Τράπεζα παρουσιάζει τη χειρότερη αποδοτικότητα με τον αριθμοδείκτη να γίνεται αρνητικός σε ορισμένα έτη, λόγω των ζημιών που παρουσίασε στα έτη αυτά. Στα υπόλοιπα πιστωτικά ιδρύματα ο αριθμοδείκτης ακολουθεί την ίδια πορεία. Συγκεκριμένα, αυξάνεται έως το 2008, ενώ στη συνέχεια μειώνεται. Η μείωση την τελευταία διετία οφείλεται στη μείωση των κερδών και στην ταυτόχρονη αύξηση του Ενεργητικού όλων των τραπεζών.

Πίνακας 3.5: Return On Equity (R.O.E.) (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,161	0,181	0,173	0,185	0,136	0,058	0,149
Alpha Bank	0,175	0,185	0,165	0,215	0,125	0,070	0,156
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,084	0,192	0,162	0,189	0,189	0,106	0,154
Τράπεζα Πειραιώς	0,139	0,197	0,265	0,253	0,105	0,062	0,170
Εμπορική Τράπεζα	-0,249	0,096	-0,244	0,084	-0,866	-0,842	-0,337

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Ο αριθμοδείκτης παρουσιάζει διακυμάνσεις κατά την διάρκεια της εξαετίας. Στην πλειοψηφία των πιστωτικών ιδρυμάτων, αύξηση του δείκτη παρατηρείται κυρίως το 2005 και το 2008, ενώ τα υπόλοιπα έτη μειώνεται. Η πτώση του ειδικά την περίοδο 2009 – 2010, οφείλεται μεν στη μεγάλη αύξηση από τις τράπεζες των Ιδίων Κεφαλαίων τους, προκειμένου να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια εν καιρώ κρίσης, αλλά και στην πτώση των καθαρών κερδών τους. Η Εμπορική Τράπεζα και πάλι παρουσιάζει την χειρότερη τιμή του αριθμοδείκτη, ενώ η Τράπεζα Πειραιώς εμφανίζει το μεγαλύτερο μέσο όρο του αριθμοδείκτη στην εξαετία.

Πίνακας 3.6: Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,036	0,033	0,032	0,032	0,032	0,030	0,032
Alpha Bank	0,035	0,031	0,032	0,033	0,030	0,027	0,031
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,027	0,032	0,033	0,040	0,040	0,039	0,035
Τράπεζα Πειραιώς	0,031	0,028	0,027	0,023	0,024	0,023	0,026
Εμπορική Τράπεζα	0,034	0,034	0,035	0,030	0,023	0,021	0,029

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Τον καλύτερο μέσο όρο του αριθμοδείκτη παρουσιάζει η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Ο αριθμοδείκτης της Εμπορικής Τράπεζας δε διαφέρει σημαντικά από τις άλλες τράπεζες, όπως συνέβαινε με τους προηγούμενους δύο (2) αριθμοδείκτες. Αυτό φανερώνει ότι η Εμπορική Τράπεζα παρά τα προβλήματα που μπορεί να έχει και τις ζημιές που εμφανίζει, είναι αποδοτική όσον αφορά τις καθαρά τραπεζικές της δραστηριότητες και το καθαρό εισόδημά της από τόκους. Η Τράπεζα Πειραιώς έχει το μικρότερο μέσο όρο του αριθμοδείκτη, ο οποίος έχει πτωτική πορεία με εξαίρεση το τελευταίο έτος.

Πίνακας 3.7: Αριθμοδείκτης Κόστους - Εσόδων (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,295	0,272	0,267	0,271	0,274	0,267	0,274
Alpha Bank	0,520	0,486	0,466	0,469	0,514	0,514	0,495
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,776	0,622	0,602	0,580	0,554	0,579	0,619
Τράπεζα Πειραιώς	0,626	0,595	0,507	0,474	0,558	0,552	0,552
Εμπορική Τράπεζα	0,946	0,754	0,725	0,702	0,835	0,865	0,805

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Την χαμηλότερη κερδοφορία βάση του αριθμοδείκτη φαίνεται να έχει η Εμπορική Τράπεζα. Ακολουθούν η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η Τράπεζα Πειραιώς, η Alpha Bank και τελευταία και με διαφορά είναι η EFG Eurobank Ergasias. Ο αριθμοδείκτης της EFG Eurobank Ergasias παραμένει σταθερός στο 0,2 σε όλη την εξαετία, ενώ οι αριθμοδείκτες των υπόλοιπων πιστωτικών ιδρυμάτων παρουσιάζουν περισσότερες διακυμάνσεις. Γενικά, στις περισσότερες περιπτώσεις ο αριθμοδείκτης φαίνεται να βελτιώνεται ετησίως στα πρώτα χρόνια και να αυξάνεται την τελευταία διετία λόγω της μείωσης των εσόδων που προκλήθηκε από την οικονομική κρίση.

Πίνακας 3.8: Αριθμοδείκτης Χορηγήσεων – Καταθέσεων (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,901	0,886	1,164	1,196	1,153	1,138	1,073
Alpha Bank	1,006	0,919	1,065	1,076	0,984	0,915	0,994
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,551	0,61	0,717	0,771	0,886	0,805	0,723
Τράπεζα Πειραιώς	0,932	0,923	0,945	0,924	0,901	0,847	0,912
Εμπορική Τράπεζα	0,858	0,964	0,961	0,905	1,062	0,966	0,953

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Από τον πίνακα 9 παρατηρείται ότι μόνο ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη της EFG Eurobank Ergasias είναι μεγαλύτερος της μονάδας. Αυτό σημαίνει ότι στα περισσότερα έτη οι χορηγήσεις της υπερκαλύπτουν τις καταθέσεις, φανερώνοντας χαμηλή ρευστότητα. Το ίδιο συμβαίνει και στην Alpha Bank τα έτη 2005, 2007 και 2008 και στην Εμπορική Τράπεζα το 2009. Την καλύτερη ρευστότητα φαίνεται να έχει η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, με τον αριθμοδείκτη της να έχει μια μέση τιμή 0,723. Γενικά, οι αριθμοδείκτες παρουσίασαν άνοδο από το 2004 στο 2008, με εξαίρεση τις Τράπεζες Πειραιώς και Alpha Bank, των οποίων οι δείκτες μετά το 2008 είχαν πτωτική πορεία.

Πίνακας 3.9: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας Συνόλου Ενεργητικού (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	1,556	1,670	1,581	1,499	1,471	1,509	1,548
Alpha Bank	1,485	1,609	1,545	1,300	1,287	1,354	1,430
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	2,091	2,046	1,796	1,653	1,394	1,517	1,749
Τράπεζα Πειραιώς	1,439	1,524	1,514	1,533	1,433	1,440	1,481
Εμπορική Τράπεζα	1,389	1,281	1,323	1,400	1,267	1,285	1,324

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος δείχνει να έχει την καλύτερη ρευστότητα. Γενικά, μετά το 2006 ο αριθμοδείκτης, στα περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα, έχει πτωτική πορεία, ενώ αυξάνεται το 2009. Η άνοδος στο τελευταίο έτος οφείλεται στην επιβράδυνση της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών λόγω της οικονομικής κρίσης. Ο δείκτης της Εμπορικής Τράπεζας παρουσιάζει περισσότερες διακυμάνσεις, ενώ η μέση τιμή του είναι η μικρότερη όλων, που σημαίνει υψηλή απόδοση για τον Όμιλο, αλλά και μεγαλύτερο κίνδυνο.

Πίνακας 3.10: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						Μέσος Όρος
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
EFG Eurobank Ergasias	0,066	0,076	0,067	0,078	0,056	0,075	0,070
Alpha Bank	0,071	0,071	0,073	0,078	0,060	0,086	0,073
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,064	0,071	0,115	0,095	0,081	0,087	0,086
Τράπεζα Πειραιώς	0,075	0,068	0,059	0,071	0,055	0,067	0,066
Εμπορική Τράπεζα	0,024	0,054	0,037	0,033	0,008	0,040	0,033

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Ο αριθμοδείκτης σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα παρουσιάζει διακυμάνσεις την περίοδο 2005 – 2010. Την μεγαλύτερη μέση τιμή παρουσιάζει ο δείκτης του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, που σημαίνει ότι σε σχέση με τους άλλους ομίλους έχει τη χαμηλότερη ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση και επομένως την υψηλότερη αποδοτικότητα. Η μέση τιμή του δείκτη της Εμπορικής Τράπεζας έχει τη χαμηλότερη τιμή με διαφορά, γεγονός που οφείλεται στην πολλή χαμηλή τιμή που παίρνει το 2009. Το 2009 οι αριθμοδείκτες όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων μειώνεται με την εφαρμογή των νέων κανόνων της κεφαλαιακής επάρκειας. Το 2010 όμως οι αριθμοδείκτες αυξάνονται ξανά σημαντικά, λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου στην οποία προέβησαν τα πιστωτικά ιδρύματα, προκειμένου να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια μετά το ξέσπασμα της κρίσης, αλλά και λόγω αύξησης των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων.

Το ποσοστό των χορηγήσεων που χρηματοδοτείται από τα Ίδια Κεφάλαια είναι κατά μέσο όρο 10% περίπου, για την Alpha Bank, την EFG Eurobank Ergasias και την Τράπεζα Πειραιώς και 14,8% για την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Η Εμπορική Τράπεζα διαφέρει σημαντικά, παρουσιάζοντας ένα μέσο δείκτη 0,043. Ο αριθμοδείκτης δεν παρουσιάζει κάποια συγκεκριμένη τάση στην εξαετία και οι μεταβολές του διαφέρουν από τράπεζα σε τράπεζα. Ειδικά, όμως, μετά το ξέσπασμα της κρίσης έχει ανοδική πορεία, λόγω των αυξήσεων στα μετοχικά κεφάλαια των τραπεζών και της ταυτόχρονης μείωσης των χορηγηθέντων δανείων.

Πίνακας 3.11: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,103	0,128	0,106	0,117	0,083	0,113	0,108
Alpha Bank	0,105	0,114	0,112	0,102	0,078	0,116	0,105
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,134	0,146	0,207	0,156	0,113	0,131	0,148
Τράπεζα Πειραιώς	0,108	0,104	0,090	0,109	0,079	0,096	0,098
Εμπορική Τράπεζα	0,034	0,070	0,049	0,046	0,010	0,051	0,043

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Πίνακας 3.12: Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,150	0,166	0,154	0,142	0,270	0,387	0,212
Alpha Bank	0,145	0,149	0,131	0,101	0,232	0,284	0,173
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,084	0,091	0,085	0,072	0,106	0,255	0,116
Τράπεζα Πειραιώς	0,124	0,085	0,063	0,071	0,235	0,295	0,146
Εμπορική Τράπεζα	0,178	0,145	0,547	0,246	0,652	0,877	0,441

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Ο αριθμοδείκτης αυτός, στην πλειοψηφία των πιστωτικών ιδρυμάτων παρουσιάζει μια πτωτική πορεία μετά το 2006, ενώ αυξάνεται την τελευταία διετία, σημειώνοντας τις

μεγαλύτερες τιμές του. Τον χειρότερο αριθμοδείκτη παρουσιάζει η Εμπορική Τράπεζα, γεγονός που δείχνει κακή ποιότητα του Ενεργητικού της, ειδικά τα έτη 2009 και 2010. Ακολουθεί η EFG Eurobank Ergasias, ενώ οι μέσοι όροι των αριθμοδεικτών των υπόλοιπων τριών (3) Ομίλων είναι πιο κοντά.

Πίνακας 3.13: Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού (2005 – 2010)

	ΕΤΗ						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
EFG Eurobank Ergasias	0,007	0,007	0,006	0,006	0,011	0,014	0,009
Alpha Bank	0,007	0,006	0,005	0,004	0,008	0,010	0,007
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	0,003	0,004	0,003	0,004	0,005	0,011	0,005
Τράπεζα Πειραιώς	0,005	0,003	0,002	0,002	0,007	0,009	0,005
Εμπορική Τράπεζα	0,007	0,006	0,024	0,009	0,016	0,023	0,014

Πηγή: Eurobank, 2011 – Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011

Και από τον τελευταίο αυτό αριθμοδείκτη γίνεται εμφανής η κακή ποιότητα του Ενεργητικού της Εμπορικής Τράπεζας, ενώ και εδώ οι μεγαλύτερες τιμές του δείκτη παρατηρούνται την τελευταία διετία.

Κεφάλαιο 4^ο

Συμπεράσματα

4.1 Συμπεράσματα

Η εποπτεία των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και λειτουργιών, αποτελεί ένα πεδίο συζητήσεων για αντιπαραθέσεων τα τελευταία εκατό σχεδόν χρόνια. Η εποπτεία αυτή εξασφαλίζει τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και οι διατάξεις που την στελεχώνουν μεταβάλλονται, σύμφωνα με τα δεδομένα και τις απαιτήσεις κάθε εποχής και σύμφωνα με τις δυσχέρειες που εμφανίζονται. Ειδικότερα τα τελευταία χρόνια, με την εμφάνιση και τη γιγάντωση της οικονομικής κρίσης που μαστίζει ολόκληρο τον πλανήτη, η εφαρμογή ενός περισσότερο αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου κρίνεται αναγκαία, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κατάστασης (Καραμούζης Ν., Χαρδούβελη Γ., 2011).

Η πρώτη φορά που τέθηκε το ζήτημα επιβολής ενιαίων κανονισμών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, χρονολογείται το 1988, με την Αρχική Συμφωνία της Επιτροπής της Βασιλείας. Η Βασιλεία I επηρέασε θετικά το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα στους τομείς που αφορούσαν την επάρκεια των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων και στη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού υπό ίσους όρους. Από την άλλη πλευρά όμως, είναι πολλοί εκείνοι που την επέκριναν λέγοντας ότι δεν κατάφερε να διαχειριστεί με αποτελεσματικό τρόπο τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεντο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Η αναθεώρηση του πλαισίου του Συμφώνου της Βασιλείας I, επήλθε με την εφαρμογή του Συμφώνου της Βασιλείας II. Το δεύτερο αυτό πλαίσιο περιελάμβανε τρεις (3) Πυλώνες δράσης. Ο πρώτος Πυλώνας όριζε το ελάχιστο όριο των απαιτούμενων απαιτήσεων και αποτύπωνε ξεκάθαρα τις μεθόδους μέτρησης των κινδύνων. Ο δεύτερος Πυλώνας αναφερόταν σε όλες εκείνες τις διαδικασίες εποπτικής αξιολόγησης, απαιτώντας ταυτόχρονα τη συνεργασία των εθνικών αλλά και εποπτικών αρχών, ώστε να διασφαλιστεί ο ανταγωνισμός υπό ίσους όρους, μεταξύ των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Τέλος, ο τρίτος Πυλώνας, αναφερόταν στο χαρακτήρα της πειθαρχίας, που θα έπρεπε να διακρίνει την αγορά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, έτσι ώστε να υπάρχει σαφής και πλήρης ενημέρωση όλων των διαθέσιμων και ενδιαφερόμενων επενδυτών, προβάλλοντας τη διαφάνεια των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων (Πετράκης Π., 2007).

Η χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε το 2007 στις Η.Π.Α. και κορυφώθηκε το 2008, μεταδόθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο, λαμβάνοντας παγκοσμιοποιημένο χαρακτήρα και

επηρέασε κυρίως τις δυτικές ανεπτυγμένες οικονομίες. Τα αίτια που οδήγησαν στην κρίση αυτή είναι πολλά, αλλά η κυριότερη αιτία δεν ήταν άλλη από το τεράστιο σε μέγεθος δανειακό άνοιγμα που έλαβε χώρα στις Η.Π.Α από τα πιστωτικά ιδρύματα, με την παράλληλη απόκρυψη των κινδύνων που ελλόχευαν πίσω από αυτές τις δανειοδοτήσεις. Η κρίση που ξεκίνησε το 2007 και συνεχίζεται έως και τις ημέρες μας, είχε ως αποτέλεσμα τη γέννηση ιδεών σχετικά με την εφαρμογή αλλαγών στο κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών αλλαγών. Επιδίωξη είναι, το μεταρρυθμιστικό αυτό πλαίσιο να εφαρμοστεί μέσα από το Σύμφωνο της Βασιλείας III. Με το υπόψιν Σύμφωνο επιχειρείται μια προσπάθεια τροποποίησης των υφιστάμενων κανόνων, ώστε να ενισχυθεί η προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά και να εισαχθούν νέοι κανόνες εποπτείας, με στόχο την σταθερότητα του συστήματος και την αποφυγή παρόμοιων κινδύνων (Γκόρτσος Χ., 2011).

Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκε ειδικότερα η χρηματοοικονομική κατάσταση του ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος της EFG Eurobank Ergasias A.E., αλλά και ακόμη τέσσερα (4) μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα στον ελληνικό χώρο, όπως είναι η Τράπεζα Πειραιώς, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και η Εμπορική Τράπεζα, για το χρονικό διάστημα 2004 – 2010. Ένα γενικότερο συμπέρασμα που προέκυψε από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε είναι ότι η προσαρμογή των πιστωτικών αυτών ιδρυμάτων στις νέες διατάξεις του Συμφώνου της Βασιλείας III θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του δείκτη απόδοσης του ενεργητικού και τη μείωση του δείκτη των πιστώσεων (δανείων) προς τις καταθέσεις.

Η κακή δημοσιονομική κατάσταση όμως στην οποία βρίσκεται η Ελλάδα, σε συνδυασμό με την εφαρμογή μιας αυστηρής περιοριστικής πολιτικής που εφαρμόζεται με το Σύμφωνο του Μνημονίου από το 2010, έχουν οδηγήσει σε μια υφεσιακή κατάσταση και στην κατάρρευση της αγοράς. Υπό αυτές τις συνθήκες οι μετοχές των πιστωτικών ιδρυμάτων δέχονται ασφυκτικές πιέσεις, με συνέπεια τη μείωση της αξίας τους την μείωση των Ιδίων Κεφαλαίων τους και φυσικά τη μείωση των κερδών τους. Η πλέον ορατή και γρήγορη επίπτωση της εφαρμογής των διατάξεων του Συμφώνου της Βασιλείας III θα είναι η αύξηση του κόστους του δανεισμού, μιας και πλέον θα απαιτείται τόσο η αύξηση των ρυθμιστικών κεφαλαίων, όσο και η αλλαγή της σύνθεσής τους, με τη χρήση πλέον «πιο ακριβών» κεφαλαίων. Τα «πιο ακριβά» αυτά κεφάλαια δεν είναι τίποτε άλλο από τις κοινές μετοχές, η χρήση των οποίων θα επιφέρει ακόμη μεγαλύτερη μείωση των κερδών (Ζάκκα Β., 2010).

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι, τόσο σε μεσοπρόθεσμο όσο και σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, οι επιπτώσεις του Συμφώνου της Βασιλείας III στο

ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, δεν θα διαφέρουν από εκείνες που θα επέλθουν και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η χαλαρή εποπτεία των χρηματοπιστωτικών λειτουργιών που ίσχυε έως τις ημέρες μας, δημιουργούσε θετικό και ευόινο κλίμα στην αγορά, αλλά τα πιστωτικά ιδρύματα ήταν εκτεθειμένα σε πολλούς κινδύνους, με συνέπεια η αυστηρή εποπτεία τους να χρίζει σημαντικότητας ως προς την ίδια τη βιωσιμότητά τους.

4.2 Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση είχε ως αποτέλεσμα τη μεταβολή πολλών από τις δομές λειτουργίας, που θεωρούνταν ως «πρότυπα» στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη. Οι αλλαγές που συντελούνται ορίζουν την εφαρμογή περισσότερο αυστηρών κανόνων λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, με εντονότερη την παρεμβατική διάθεση από την πλευρά της Κεντρικής Διοίκησης. Οι κεντρικές τράπεζες των χωρών αναλαμβάνουν πλέον περισσότερο ενεργό ρόλο στη διατήρηση μιας παγκόσμιας χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Η εξασφάλιση της ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και η εύρυθμη λειτουργία του συστήματος των χρηματαγορών καθίστανται πρωτεύοντα ζητήματα, τα οποία θα βελτιωθούν μέσα από την ανάληψη σημαντικών χρηματοδοτικών δράσεων και τη χάραξη μακροπρόθεσμων χρηματοδοτικών στρατηγικών.

Η παρούσα μελέτη κάνει μια επισκόπηση των τριών (3) Συμφώνων της Βασιλείας και εξετάζει την εφαρμογή των διατάξεων αυτών σε συγκεκριμένα πιστωτικά ιδρύματα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Παρά την εκτενή ανάλυση που προηγήθηκε, υπάρχουν ακόμη πιστεύουμε αρκετά ζητήματα με τα οποία μπορούν να καταπιαστούν μελλοντικοί μελετητές, σχετικά με το ρυθμιστικό πλαίσιο δράσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ορισμένα εξ αυτών μπορεί να είναι:

1. Ποιες μπορεί να είναι οι μελλοντικές προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τα πιστωτικά ιδρύματα στη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου;
2. Η μέτρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων μέσα από ποιες διαδικασίες θα μπορεί να επιτευχθεί, ώστε να μην αντιμετωπίσουν ξανά τα πιστωτικά ιδρύματα κινδύνους ρευστότητας;
3. Μέχρι σε ποιο βαθμό θα μπορέσουν τα πιστωτικά ιδρύματα, με τις νέες διατάξεις του Συμφώνου της Βασιλείας III, να κάνουν τη διάκριση ανάμεσα στις εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις και στις πραγματικές κεφαλαιακές ανάγκες;

4. Πόσο σημαντική μπορεί να είναι η ίδια η σημασία δημιουργίας ενός τόσο στενού εποπτικού μηχανισμού και ελέγχου των αγορών και των χρηματοοικονομικών προϊόντων, κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της χρηματοοικονομικής κρίσης;
5. Υπάρχει η δυνατότητα απλοποίησης όλων αυτών των μηχανισμών λειτουργίας και ελέγχου των χρηματοοικονομικών προϊόντων, προκειμένου να γίνει λιγότερο πολύπλοκη η χρήση τους και περισσότερο ελεγχόμενη, προς όφελος του κοινού σκοπού, η προσπάθεια διαστρέβλωσης τους;
6. Θα επανέλθει ποτέ στα περασμένα υψηλά επίπεδα, η σχέση εμπιστοσύνης και επικοινωνίας που υπήρχε ανάμεσα, στους εποπτικούς φορείς και στα πιστωτικά ιδρύματα, αλλά και μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσσες Αναφορές

1. **Αγγελόπουλος Π.** (2008), «Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα», Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα, Σελ: 46 – 51
2. **Γκόρτσος Χ.**, (2005), Βασιλεία ΙΙ & Κεφαλαιακή Επάρκεια των Τραπεζών», Οικονομική Επιθεώρηση, Μάιος, Σελ: 53 – 54
3. **Γκόρτσος Χ.** (2005), «Το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Οι στόχοι, οι τρεις πυλώνες, οι συνέπειες και η προετοιμασία για την εφαρμογή τους στην ελληνική αγορά», Οικονομική Επιθεώρηση, Μάιος, Διαθέσιμο <http://www.economia.gr/index.php?Itemid=28>
4. **Γκόρτσος Χ.** (2006), «Το Διεθνές & Ευρωπαϊκό Κανονιστικό Πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας (Βασιλεία ΙΙ)», Οικονομική Επιθεώρηση, Αθήνα, Σελ: 2 – 5
5. **Γκόρτσος Χ.** (2007), «Υψηλό το κόστος Προσαρμογής των Τραπεζών στο Νέο Καθεστώς Κανόνων της Βασιλείας ΙΙ», Οικονομική Επιθεώρηση, Τεύχος Ιανουαρίου
6. **Γκόρτσος Χ.** (2011), «Βασιλεία ΙΙΙ – Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία, με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα
7. **Ελληνική Ένωση Τραπεζών** (2011), «Έκθεση Πεπραγμένων – Απολογισμός», Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Σελ: 25 – 27
8. **Ευθύμογλου Π.** (1999), «Θέματα Χρηματοοικονομικής Διοικήσεως», Πειραιάς, Σελ: 88 – 89
9. **EFG Eurobank Ergasias** (2011), «Ετήσιος Απολογισμός Ομίλου EFG Eurobank Ergasias», Αθήνα
10. **Ζάκκα Β.**, (2010), «Η Βασιλεία ΙΙΙ θέτει τους νέους όρους στην τραπεζική αγορά», Αθήνα, Τράπεζα της Ελλάδος, Διαθέσιμο <http://www.bankersview.gr>
11. **Θωμαδάκης Σ. – Λοΐζος Κ.** (2011), «Η χρηματοοικονομική ρύθμιση και το κόστος κεφαλαίου των πιστωτικών ιδρυμάτων», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα

12. **ICAP A.E.** (2006), «Χρηματοπιστωτικά Εργαλεία – Κλαδική Μελέτη», Πρώτο Μέρος, Αθήνα, Σελ: i – vii
13. **Καραμούζης Ν., Χαρδούβελι Γ.** (2011), «Από τη Διεθνή Κρίση στην Κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας – Τι μας Επιφυλάσσει το Μέλλον», Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα, Σελ: 463 – 464, 535 – 536
14. **Κυριακόπουλος Π., Γκόρτσος Χ., Χαραλαμπίδης Μ.**, (2006), «Το νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Βασιλεία II)», Οικονομική Επιθεώρηση, Τραπεζικό Αφιέρωμα, Τεύχος Δεκεμβρίου
15. **Ναούμ Χ.** (1994), «Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική», Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα, Σελ: 27 – 31
16. **Νιάρχος Ν.** (1997), «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Εκδόσεις Σταμούλης, Πειραιάς, Σελ: 119 – 120, 123 – 124, 157 – 158, 162 – 163
17. **Πετράκης Π.** (2007), «Σύμφωνο της Βασιλείας I & II» Διαθέσιμο: <http://www.elearn.elke.uoa.gr/petrakis>
18. **Πετρόπουλος Δ.** (2009), «Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα», Εθνικό Συνέδριο Διοίκησης & Οικονομίας», Αθήνα, 18/9/2009
19. **Προβόπουλος Γ. – Καπόπουλος Π.** (2001), «Η Δυναμική του Χρηματοοικονομικού Συστήματος», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, Σελ: 20 – 23
20. **Τράπεζα της Ελλάδος** (2009), «Έκθεση για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα», Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος
21. **Χαραλαμπίδης Π.** (2001), «Η Νέα Συνθήκη της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια: Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου και οι τεχνικές μείωσής του – Τυποποιημένη προσέγγιση», Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Αριθμός 25 – 26, Β' Γ' Τρίμηνο

Διαδικτυακές Αναφορές

22. <http://www.bis.org/bcbs/history.htm>

23. <http://www.kerdos.gr/Default.aspx?t=print.aspx&aid=557633&ant=103>

24. http://www.epistimonikomarketing.gr/article_show.php?article_id=891 (Ζοπουνίδης Κ. – Λιαδάκη Α., 2006)
25. <http://www.bis.org/speeches/sp101125a.htm>
26. <http://www.bankersreview.gr/default.asp?pid=9&la=1&arId=658&pg=3&ss=>
27. <http://www.epistimonikomarketing.gr> (Διαθέσιμο 20/11/2010)
28. <http://www.bankingnews.gr> (Διαθέσιμο 12/12/2010)
29. <http://www.banksnews.gr> (Διαθέσιμο 19/01/2011)
30. <http://www.bis.org/search/?q=basel+III&adv=1>
31. <http://www.economist.com/node/18654622> (Διαθέσιμο 14/5/2011)
32. <http://www.emporiki.gr>
33. <http://www.nbg.gr>
34. <http://www.piraeusbank.gr>
35. <http://www.alpha.gr>

Ξενόγλωσσες Αναφορές

36. **Basel Committee on Banking Supervision** (2010), «Basel III: a global regulatory framework for more resilient banks and banking system», Bank for International Settlements, December
37. **Bhatia M.**, (2006), «Credit Risk Management & Basel II – An Implementation Guide», Risk Books, p. 68 – 69
38. **B.I.S.** (2011), «Basel III – Long Term impact on Economic performance and fluctuations», Working Paper No 338
39. **Currie C.V.** (2004), «Basel II and Operational Risk – Overview of Key concerns», Paper Prepared for the IQPC Operational Risk Forum
40. **European Central Bank** (2011), «Financial Stability Review», March 2011, p. 1 – 2
41. **King J.L.** (2001), «Operational Risk», New York, John Wiley & Sons
42. **Pierre E.C.** (2011), «Implementing Basel III: Challenges, Options & Opportunities», Moody's Analytics, September